

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Vývoj sídla Záluží od konce 19. století do současnosti

Development of the Settlement Záluží since the End

19th Century up to the Present

Pavel ULČ

Plzeň 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma
„*Vývoj sídla Záluží od konce 19. století do současnosti*“ vypracoval samostatně pod
odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené
bibliografii.

V Plzni, 25. 4. 2016

.....

Podpis autora

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucí mé bakalářské práce RNDr. Marii Novotné, CSc za odborné a užitečné rady, připomínky, čas strávený při konzultacích a za odborné vedení celé práce.

Obsah

Úvod	7
1. Rozbor literatury	8
2. Metodika práce	12
3. Geografická charakteristika	15
3.1. Geografická poloha sídla Záluží	15
3.2. Historie Záluží	16
3.3. Přírodní charakteristika	16
3.4. Hospodářství, občanská vybavenost a dopravní infrastruktura	17
4. Historický vývoj z hlediska demografie	19
4.1. Vývoj počtu obyvatel	19
4.2. Analýza sčítání obyvatelstva v roce 1900.....	21
4.3. Analýza sčítání obyvatelstva v roce 1910.....	23
4.4. Analýza sčítání obyvatelstva v roce 1921.....	26
4.5. Analýza sčítání obyvatelstva v roce 1970	28
4.6. Analýza sčítání obyvatelstva v roce 1980	32
4.7. Analýza sčítání obyvatelstva v roce 1991	35
4.8. Analýza sčítání obyvatelstva v roce 2001	38
4.9. Analýza sčítání obyvatelstva v roce 2011	41
4.10. Porovnání struktury obyvatelstva v letech 1900-2011	44
5. Historický vývoj z hlediska urbanismu.....	47
5.1. Vývoj počtu domů	47
5.2. Vývoj struktury domů v letech 1970-1991	49
5.2.1. Vývoj počtu domů v letech 1970-1991	49
5.2.1. Vývoj počtu bytů v letech 1970-1991	51
5.2.3. Vývoj počtu místností v trvale obydlených bytech v letech 1970-1991	53
5.3. Analýza zástavby sídla	55

6. Závěr	64
7. Použité zdroje	66
7.1. Literatura	66
7.2. Elektronické zdroje	67
8. Seznam tabulek	69
9. Seznam grafů	70
10. Seznam obrázků	72
11. Seznam příloh	72
12. Přílohy	73
ABSTRAKT	76

Úvod

Práci na téma „*Vývoj sídla Záluží od konce 19. století do současnosti*“ jsem si zvolil zejména z důvodu, že se velmi zajímám o historii naší země a navíc rád pracuji se statistickými daty. Bude proto zajímavé sledovat změny obyvatelstva v čase (změny počtu obyvatelstva za více než jedno století), nebo vývoj podstatných strukturních znaků jako je národnost, pohlaví, povolání, věková struktura atd. Sídlo Záluží jsem si vybral především z důvodu, že sám z tohoto sídla pocházím a dodnes v něm žiji. Toto sídlo prošlo za posledních deset let výraznou obměnou, z důvodu odkupování obecních pozemků (louky, pole), jež patřily městu Třemošná, do soukromého vlastnictví a došlo zde k vybudování přibližně padesáti nových rodinných domků, které ještě více přiblížily a propojily sídlo Záluží se sousední Třemošnou, pod jejíž správou Záluží spadá. Už z tohoto důvodu mě napadlo pokusit se podrobně zanalyzovat historii tohoto sídla v mé bakalářské práci.

Hlavním cílem mé bakalářské práce je vyhodnocení vývoje sídla Záluží z hlediska demografického a urbanistického. Vývoj je sledován od konce 19. století, tedy od roku 1900 do roku 2012 a měl by vystihnout, k jakým změnám zde v tomto období docházelo. Z pohledu demografie se jedná především o změny ve struktuře a počtu obyvatel. Z hlediska urbanismu se pokusím vystihnout proces vývoje sídla, a jak se od konce 19. století až do roku 2012 rozrůstalo z hlediska zástavby. Pro hodnocení demografického vývoje byla vybrána data ze sčítání v letech 1900, 1910, 1921, 1970, 1991, 2001 a 2011. Pro hodnocení urbanistického vývoje pak byla zvolena historická mapa stabilního katastru sídla z konce 19. století a dále ortofotomapy z let 1938, 1956, 1998, 2005 a 2012.

1. Rozbor literatury

Jako téma mé bakalářské práce jsem si zvolil Historický vývoj sídla Záluží od konce 19. století do současnosti. Pro potřeby tvorby této práce si musíme na začátku objasnit několik základních pojmů, které jsou pro naši práci důležité nebo i klíčové. Jedná se o pojmy jako je sídlo, venkov, vesnice, katastr, urbanismus atd.

Jak už název mé práce napovídá, Záluží je sídelní jednotka a proto bychom měli začít objasněním, co je to sídlo, potažmo sídelní jednotka. Definic, které tento pojem vysvětlují, existuje vícero, ale já jsem si pro svou práci zvolil definici, kterou uvádí ve své práci **Jakub Filipec (2014)**. Ten uvádí, že sídlo je trvale osídlená a prostorově oddělená skupina lidských obydlí. Zároveň má většinou vlastní místní pojmenování a od ostatních sídel bývá odděleno plochami, jež lidská obydlí neobsahují. V případě, že má sídlo menší počet usedlostí, bývá označováno jako sídlo venkovské. V opačném případě, a splňuje-li i některé další podmínky, hovoříme o sídle městském. To však není případ našeho sídla.

Z mého hlediska Záluží bylo a je sídlo venkovské, a to přesto, že zde za posledních deset let došlo k výraznému procesu suburbanizace. Proto si definujme, co je to venkovské sídlo. **Petr Chalupa (1992)** definuje „venkovské sídlo“ jako starší vývojovou formu sídel, ve které převládají zemědělské funkce. Podle autora jsou tvořena venkovskými sídelními jednotkami, pro které je typické propojení obytné části jednotky s hospodářskou částí, jako je například stáj, stodola, sýpka atd. Něco podobného pak ve své elektronické publikaci **Principy a pravidla územního plánování** uvádí i **Baše (2010)**. Ten hovoří o venkovském sídle jako o jednotce, která má, nebo v minulosti měla převážně zemědělskou produkční funkci, jež dnes nahrazuje funkce obytná, rekreační či kombinace obou. Oba autoři mě tak utvrzují v mém předpokladu, že Záluží je venkovské sídlo. Na počátku našeho zkoumaného období totiž téměř každá zdejší rodina vlastnila polní plochu, na níž její členové buďto vykonávali svou hlavní obživu anebo zde pracovali po skončení svého hlavního řemesla. Postupem času se ale většina zdejších polí zastavěla a v dnešní době tak Záluží opravdu plní spíše obytnou funkci.

Záluží se nachází v katastrálním území s názvem „Záluží u Třemošné“. Pro náš výzkum je katastrální území velmi důležitým údajem, jelikož na jeho základě budeme vytvářet náš urbanistický výzkum. Pojdme si tedy říci, co to „katastr“ potažmo „katastrální území“ je. **Jan Bumba (2007)** ve své publikaci uvádí, že „katastr“ je veřejnoprávní zařízení, které shromažďuje, třídí, eviduje a aktualizuje údaje o jevech, které jsou obsahem toho daného katastru, a patřičně o nich informuje. V minulosti sloužily katastry hlavně k evidování pozemkových daní. V dnešní době jsou ale pro veřejnost nejdůležitější katastry, které se zabývají evidováním nemovitostí (pozemků nebo budov).

I když to už v dnešní době není příliš aktuální fakt, měli bychom zdůraznit, že Záluží bývalo v minulosti v očích svých občanů typickým příkladem „vesnice“, potažmo venkova. Můžeme si proto říci, že podle **Ctirada Votrubce (1980)** je vesnice popisována jako sídelní útvar střední velikosti, který obsahuje maximálně 250 bytů a plní převážně zemědělskou nebo lesnickou funkci. Dále je zde uváděno, že „vesnice“ je stavebně souvislé sídlo, jehož

obyvatelstvo se žíví zemědělstvím. Venkov prošel v minulosti zajímavým sociálním vývojem. **Antonín Švehla (1997)** se ve své publikaci **Český venkov na přelomu tisíciletí: Příspěvky ze semináře**, touto problematikou zabývá. Podle Švehly působí na sociální vývoj venkova hned několik skutečností. Tyto skutečnosti ho výrazně ovlivňují. Jedná se zejména o nižší hustotu zalidnění, bytový fond převážně typu rodinných domků a zemědělských usedlostí, horší dopravní infrastruktura, jednodušší sociální struktura, méně pracovních příležitostí, odlišné typy sociální komunikace nebo tradiční přístup k sociálním rolím v rodině a domácnosti.

Je zajímavé, že **Jan Binek a kol. (2010)** ve své publikaci uvádí takřka to samé. I v tomto případě se autor zaměřuje na problematiku venkovských sídel. Opět se zabývají například nedostatečnou občanskou vybaveností obce, nedostatečnou infrastrukturou, nedostatečnou technickou vybaveností, čímž rozumíme infrastrukturu odpadních vod a jejich čištění nebo například zateplení veřejných budov, nedostatkem volných pracovních míst atd. Dále jsem se zde dočetl, že kromě sídelní struktury, technické vybavenosti nebo ekonomiky obce, je pro rozvoj obce také důležitá struktura obyvatel a to hlavně z hlediska věku a vzdělanosti. **Majerová a kolektiv (2001)** pak zkoumala sociologický vývoj vesnice. Cílem tohoto výzkumu bylo nalezení souvislostí, jež by měly prvořadý vliv na stabilizaci venkovského obyvatelstva. Byl zvolen srovnávací výzkum třech českých vesnic, u nichž bylo možné zachytit, jak se historický vývoj, geografické umístění a ekonomické podmínky projevují v různých názorech a postojích jednotlivých obyvatel vesnice. Rovněž se zjišťovalo, jaký mají obyvatelé vztah ke své obci a ke společnosti. S mnohými problémy, o kterých zde bylo hovořeno, muselo Záluží v minulosti bojovat, ale po roce 1990 se situace výrazným způsobem zlepšila.

Po roce 1990 došlo v sídle Záluží k úbytku především mladé populace, která odtud odcházela za lepšími podmínkami, ať už za kvalitnější infrastrukturou nebo za kvalitnějšími pracovními příležitostmi. Dá se říci, že z těchto důvodů ze sídla Záluží po „sametové revoluci“ 1989 zdejší obyvatelé odcházeli, ale v posledním desetiletí dochází k pravému opaku. Do Záluží začalo proudit velké množství nového obyvatelstva, především z Plzně, které tu zřejmě hledá klid a odpočinek od víru „velkoměsta“. Je sice pravda, že zdejší vybavenost a technická infrastruktura je na minimální úrovni, a tudíž zdejší obyvatelstvo pro uspokojení svých potřeb musí dojíždět do okolních měst, ale jak se ukazuje, není to žádná překážka pro to, aby se počet nového obyvatelstva v Záluží zvyšoval. Jedná se o tzv. „amenitní migraci“, kterou ve své publikaci zkoumají **Jan Loquenz a Martin Šimon (2013)**. Ti uvádějí, že amenitní migrace je trvalý přesun obyvatel za lepším životním prostředím. To znamená, že se lidé přesouvají z městského prostředí do venkovského. Autoři se domnívají, že amenitní migrace má pozitivní vliv, protože působí velmi pozitivně na rozvoj regionů. Autoři **Bartoš, Kušová, Těšitel a kolektiv (2011)** pak v publikaci **Amenitní migrace do venkovských oblastí České republiky** odhalují význam slova „amenitní“. Autoři zde uvádějí, že „amenitní“ je odvozeno z anglického slova „amenity“, což se dá přeložit jako „potěšení“. Sama amenitní migrace se pak dělí na dvě základní formy. První z nich je migrace za lepším přírodním prostředím a to nejčastěji za přírodními atraktivitami krajiny a druhá je migrace za specifickými kulturními zvláštnostmi.

Jak už jsem tedy nepřímou naznačil, v Záluží došlo od roku 1990 nejprve k úbytku zdejší mladé populace a následně po roce 2000 k opětovnému výraznému nárůstu počtu obyvatel. Jedná se o proces urbanizace a suburbanizace. Můžeme si tedy objasnit, význam pojmů urbanizace a suburbanizace. Urbanizaci můžeme definovat několika způsoby (demograficky, sídelně urbanisticky, sociálně ekonomicky a sociálně - kulturně). **Helena Dobrá (2013)** ve své práci uvádí, že urbanizace z hlediska demografického přístupu je koncentrace obyvatel do měst, městských regionů nebo aglomerací. Z hlediska sídelně urbanistického přístupu se jedná o růst již existujících měst, výstavbu nových měst či aglomerací nebo přeměnu venkovských sídel v městská, zvyšování vybavenosti a uspořádání sídel. Z pohledu sociálně ekonomického přístupu se jedná o etapu v procesu dělby práce mezi městem a venkovem a rozdělení výrobních a nevýrobních aktivit. Poslední přístup je sociálně – kulturní, který popisuje urbanizaci jako změnu v chování obyvatel měst, jejich hodnot, postojů a způsobu života. Zároveň je však třeba zdůraznit, že všechny čtyři pojetí urbanizace jsou navzájem provázané. **Kristýna Šefčíková (2014)** pak ve své práci uvádí, že urbanizace je proces, během kterého dochází k migraci (stěhování) venkovského obyvatelstva do měst a současně s tím dochází k pronikání městských prvků do celkového osídlení. Urbanizace sebou přináší rozvoj městského způsobu života a stejně tak rostoucí postavení měst ve vývoji společnosti.

Podle **Ctibora Votrubce (1980)**, který ve své publikaci rozděluje a popisuje typy urbanizačních procesů, můžeme říci, že Záluží spadá do Evropského typu urbanizace. V tomto typu urbanizace přibývá městské obyvatelstvo pomaleji, a vytváří se téměř rovnoměrné osídlení. Mnoho obyvatel pak dojíždí do okolních měst za prací a kulturou, což je případ sídla Záluží. Evropský typ urbanizace se v Plzeňském kraji poprvé objevil až po roce 1989.

Podle **Dobré (2013)** pak můžeme proces urbanizace a suburbanizace označit za první dvě fáze obecné teorie o vývoji města, potažmo sídla. Zbylé dvě fáze této teorie jsou desurbanizace a reurbanizace, které však v Záluží zatím neproběhly. Urbanizace je první fází tohoto vývoje. Počátek můžeme datovat do období průmyslové revoluce. V této době se ve velké míře začala projevovat migrace z venkovských oblastí do městských oblastí. Bylo to způsobeno skutečností, že zemědělství nedokázalo uživit neustále se zvyšující populaci, a lidé proto odcházeli do měst za novými pracovními příležitostmi. Největší koncentrace obyvatel pak byla v okolí velkých továren. **Šefčíková (2014)** dále uvádí, že urbanizaci můžeme dělit na přímou a nepřímou. Přímou urbanizací můžeme rozumět situaci, kdy venkovské obyvatelstvo migruje přímo do velkých měst z důvodu absence měst menších. Nepřímou urbanizací se pak rozumí migrace obyvatelstva z venkovských sídel do nejbližšího položeného města regionálního významu.

Druhou fází vývoje je proces suburbanizace. **Koutný (2006)** popisuje proces suburbanizace jako situaci, kdy dochází k poklesu či ke stagnaci počtu obyvatel vnitřního města na úkor zvyšujícího se počtu obyvatel, kteří migrují do příměstských zón. Proces suburbanizace je podle Koutného rovněž spjat s proměnou fyzického a sociálního prostředí z venkovského sídla na předměstí. V tomto tvrzení pak utvrzuje i samotný překlad pojmu suburbanizace, jež pochází z anglického slova suburb a znamená „předměstí.“ **Ouředníček a**

Temelová (2008) pak ve své publikaci uvádějí, že suburbanizaci můžeme vnímat jednak jako změnu v rozmístění obyvatelstva a prostorové struktury příměstských oblastí, ale také jako změnu způsobu života obyvatel, kteří se suburbanizují. Ouředníček a Temelová tento proces vysvětlují tak, že se jedná o transformaci fyzického a sociálního prostředí, kdy dochází ke změně venkovského prostoru na tzv. předměstský neboli suburbánní prostor. Dále je zde zmíněno, že suburbanizace je proces, jehož zásluhou se čím dál tím větší část území a lidské společnosti dostává do styku s městskými funkcemi a rovněž s městským způsobem života. Obě publikace se tedy shodují a výskyt tohoto procesu můžeme registrovat i v námi sledovaném území. Zbylé dvě fáze desurbanizace (počátek projevování se nevýhod stále více zatíženého městského dopravního systému) a reurbanizace (rekonstrukce center měst, které mají přilákat ztracené obyvatelstvo do opuštěných jader aglomerace) se sídla Záluží netýkají.

Můžeme konstatovat, že počátek urbanismu proběhl v námi zkoumaném území ve 14. století, kdy se objevují první zmínky o sídle Záluží. Proces urbanizace se zde začíná projevovat po roce 1990, kdy dochází k úbytku zdejší populace, která se stěhuje do okolních měst. Proces suburbanizace se začíná projevovat po roce 2000, kdy jak už bylo řečeno, došlo k rozšíření Záluží, a zároveň tak propojení s městem Třemošná, a je velký předpoklad, že se Záluží v budoucnu stane jakýmsi předměstím pro nedaleké město Plzeň.

V závěru této kapitoly je nutné ještě zdůraznit, že pro vypracování této studie mi jako výrazná pomoc a inspirace byly rovněž některé bakalářské práce mých bývalých kolegů a předchůdců, kteří zpracovávali v minulosti obdobná témata. Rád bych zde jmenoval alespoň některé z nich. Pro pochopení tématu mi velmi posloužily práce kolegyně **Veroniky Benýškové (2014)** nebo **Věry Bouzkové (2015)**, které se rovněž zabývali historickým vývojem jiných vesnic potažmo sídel. A dále bych zmínil kolegu **Jakuba Filipce (2014)**, kolegyni **Kristýnu Šefčíkovou (2014)** a kolegyni **Helenu Dobrou (2013)**, o kterých už v této kapitole byla zmínka a jejichž publikace (bakalářské práce) také pomohly tuto studii vytvořit.

2. Metodika práce

Hlavním cílem této práce je vystihnout vývoj sídla Záluží od konce 19. století do současnosti a tím zjistit, k jakým změnám zde došlo. Hlavní část této práce byla rozdělena na dvě základní kapitoly: historický vývoj z hlediska demografie a historický vývoj z hlediska urbanismu. Kapitola o demografii pojednává o změnách struktury a počtu zdejšího obyvatelstva. Kapitola o urbanismu pak pojednává o procesu, kdy se sídlo Záluží od konce 19. století do roku 2012 přeměňuje z tehdejší osady o cca 40 domech do dnešní podoby, kdy se v sídle nachází více než 200 domů. Rovněž se v práci nachází malá ukázka struktury sídla Záluží v období 1970-1991.

V začátcích našeho výzkumu bylo potřeba pochopit některé základní pojmy potažmo informace, které se později v naší studii vyskytují, a zároveň bylo potřeba prostudovat některé dřívější publikace vztahující se na podobná témata (Bakalářské práce). K tomuto účelu byly krom samotných bakalářských prací bývalých kolegů (např. Benýšková, Bouzková, Dobrá, Filipec, Šefčíková atd.) použity publikace zabývající se podobnou tematikou a v neposlední řadě rovněž historické prameny. Všechny tyto zdroje pak byly použity a samostatně zhodnoceny v kapitole o rozboru literatury.

Samotná data, která byla použita pro hlavní část naší práce, týkající se vývoje sídla Záluží, byla získána z vícera státních institucí a jejich databází. V rámci kapitoly o vývoji demografické části sídla byly hlavními zdroji databáze ze Státního okresního archivu v Plzni a v Nepomuku a dále databáze Českého statistického úřadu. Ze státního okresního archivu byla použita data z Fondu sčítání obyvatel za léta 1900, 1910 a 1921. Z Českého statistického úřadu pak databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů za roky 1970, 1980, 1991, 2001 a 2011. V kapitole o urbanistickém vývoji byly jako hlavní zdroje použity: Císařské otisky stabilního katastru Čech z roku 1837 znázorňující katastrální území Záluží u Třemošné, získaná na Českém úřadu zeměměřičském a katastrálním. A dále byly použity ortofotomapy sídla Záluží za léta 1938, 1956, 1998, 2005 a 2012. Ortofotomapa sídla Záluží v roce 1938 byla získána v archivu MěÚ Třemošná, a zbylé čtyři ortofotomapy pak z Geoportálu Plzeňského kraje.

Jako základní metoda bakalářské práce byla zvolena analýza statistických dat. V rámci Českého statistického úřadu byl použit i „Historický lexikon obcí České republiky 1869-2015“ z nějž jsme získali statistická data o vývoji počtu obyvatel a domů v sídle Záluží. Na základě těchto dat byla vytvořena analýza vývoje počtu obyvatel a počtu domů sídla Záluží v letech 1900-2011. Pro počet domů v roce 2011 se bohužel nepodařilo získat potřebná data. Následně došlo ke srovnání s nadřazeným celkem, já jsem zvolil ORP (obec s rozšířenou působností) Třemošnou, pod níž sídlo spadá. Jednotlivé analýzy vývoje pak předchází jako úvod dvou hlavních kapitol této práce.

Jako první byla zpracována kapitola o demografickém vývoji sídla. Analýza byla provedena za období 1900 až 2011. Jednalo se o roky 1900, 1910, 1921, 1970, 1980, 1991, 2001 a 2011. Práce má sice v názvu *Historie sídla Záluží od konce 19. století do současnosti*, ale rozhodl jsem se, že tuto analýzu započnu v posledním roce 19. století, tedy v roce 1900,

přestože mohla být analýza započata i rokem 1890 nebo třeba 1880. Bohužel se pro léta 1930, 1950 a 1961 nepodařilo obstarat podrobná data, ze kterých by bylo možno vytvořit podrobnou analýzu, kromě údaje o počtu obyvatel a domů, a tak nejsou v této práci zahrnuta a objevují se pouze v již zmíněné kapitole o vývoji počtu obyvatel a domů. Nutno však zmínit, že za rok 1961 se ani v „Historickém lexikonu obcí České republiky 1869-2015“ neobjevuje údaj o počtu domů v sídle Záluží, a tak není tento rok v analýze započítán. Pro období 1900 až 1921 byla použita data ze sčítání v letech 1900, 1910 a 1921, která jsou k dispozici ve Státním okresním archivu v Plzni (1900 a 1910) a v Nepomuku (1921). Data ze sčítacích operátů byla přepsána do tabulek v Excelu (řádky tvoří jednotliví obyvatelé a sloupce zjišťované vlastnosti) a následně dále vyhodnocena. Pro zpracování let 1900 a 1910 byla vybrána data o pohlaví, věku, státní příslušnosti a druhu povolání jednotlivých osob. V letech 1900 a 1910 (poslední sčítání uskutečněné za Rakouska-Uherska) se totiž nezjišťovala národnost, ale příslušnost k obci. Příslušnost se tehdy rozdělovala na domácí, což znamenalo, že obyvatelstvo mělo tzv. domovské právo a na cizí, což znamená, že toto právo obyvatelstvu nenáleželo (Benýšková, 2014). Za rok 1921 byla vybrána data o pohlaví, věku, národnosti a druhu povolání jednotlivých osob.

Jednotlivé sčítací operáty obsahovaly informace o počtu obyvatel v jednotlivých budovách a o každém občanovi Záluží uváděl jeho věk, stav, náboženství, povolání atd. Jak už zde bylo uvedeno, na základě těchto dat jsem v práci vyhodnotil za léta 1900 a 1910 poměr mužů a žen, věkovou strukturu obyvatelstva, státní příslušnost a ekonomickou aktivitu. Za rok 1921 jsem hodnotil poměr mužů a žen, věkovou a národnostní strukturu obyvatelstva a ekonomickou aktivitu. Většina údajů pak byla pro lepší přehlednost znázorněna graficky, přičemž pro věkovou strukturu byla navíc vytvořena věková pyramida obyvatelstva. Jako další ukazatel věkové struktury byl zvolen tzv. index stárí, který je založený na vzájemném poměru předproduktivní a poproduktivní věkové skupiny obyvatel (Chalupa, 1992) a rovněž tak charakterizuje věkovou strukturu.

Při zpracování let 1970, 1980, 1991, 2001 a 2011, byla použita data z databáze Českého statistického úřadu, konkrétně databáze o Sčítání lidu, domů a bytů za léta 1970-2011. Podobně jako v letech 1900, 1910 a 1921 i v letech 1970, 1980, 1991 a 2001 byly vybrány informace o pohlaví, národnosti, věku, druhu zaměstnání a z těchto dat jsem vyhodnotil strukturu obyvatelstva v jednotlivých letech, věkovou a národnostní strukturu, ekonomickou aktivitu a postavení v zaměstnání. Pro rok 2011 byla k těmto informacím ještě přidána data o vzdělanostní struktuře obyvatel. Všechna tato data byla vždy utříděna do tabulek a následně zobrazena graficky. Pro všechny vybrané roky byly vybrány, dle mého názoru, nejdůležitější informace týkající se poměru počtu obyvatel, věkové struktury, druhu zaměstnání atd. Archivní fondy obsahovaly dále ještě data o náboženském vyznání, znalosti čtení a psaní, rodinném stavu atd., ale těmto informacím jsem nepřikládal takový význam a do analýzy jsem je nezahrnul.

Druhou kapitolou našeho výzkumu je analýza urbanistického vývoje. Jak už jednou zaznělo, i v této kapitole tvoří „úvod“ analýza vývoje počtu domů sídla Záluží v letech 1900-2001. V rámci této kapitoly bylo úkolem zjistit vývoj zástavby sídla Záluží od konce 19. století do roku 2012. Díky podrobným datům získaných z databáze o Sčítání lidu, domů a

bytů za léta 1970-1991 jsme byli schopni i vytvořit analýzu struktury zdejších domů v letech 1970, 1980 a 1991. Za léta 2001 a 2011 bohužel nebyla k dispozici potřebná data. Byly vybrány informace o počtu domů, počtu bytů a počtu místností v trvale obydlených domech. Tato data byla zpracována a následně graficky zobrazena. Můžeme si tak lépe udělat obrázek o tom, jak vypadalo sídlo Záluží v letech 1970-1991, protože pro toto období bohužel nemáme mapové podklady.

Pro mapový výzkum byla použita historická mapa CO (císařské otisky) stabilního katastru Čech znázorňující katastrální území Záluží u Třemošné v roce 1837. Jak už bylo jednou zmíněno, mapa byla získána na Českém úřadu zeměměřičském a katastrálním. Bohužel, katastrální území sídla Záluží bylo znázorněno po částech na čtyřech mapových listech, a tak bylo třeba nejdříve mapový list sestavit ve Fotoshopu. Tímto bych rád poděkoval panu Filipu Karlovi, který tento úkon provedl. Na základě hotového mapového listu byla v programu ArcGIS vytvořena vrstva využití ploch katastru v roce 1837. Nejprve s pomocí zeměpisných souřadnic, získaných z geoportálu Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního (ČÚZK) byl mapový list georeferencován. Následně došlo k vytvoření nové vektorové vrstvy, do které byly zakresleny jednotlivé využívané plochy. Do atributové tabulky byly pak zapsány typy využívání jednotlivých ploch (domy, pole, lesy atd.) Na závěr došlo k vytvoření metadat.

Mapa znázorňuje katastrální území sídla Záluží v roce 1837, což znamená v první polovině 19. století, zatímco náš výzkum začíná od roku 1900. Za těchto třiašedesát let zde došlo k nárůstu domů z počtu 40 na 63. Z vyprávění zálužských občanů však víme, že se jinak sídlo příliš nezměnilo. Proto můžeme do našeho výzkumu tuto mapu použít. Na základě této mapy, byla následně vytvořena mapa znázorňující tehdejší osadu ve větším měřítku. Pro další časové horizonty byly použity ortofotomapy sídla Záluží pořízené z archivu MěÚ Třemošná a geoportálu Plzeňského kraje. Jedná se o snímky z let 1938, 1956, 1998, 2005 a 2012. Je velká škoda, že k dispozici nejsou ortofotomapy z období začátku šedesátých až konce osmdesátých let, které by náš výzkum ještě více obohatily. Je sice pravda, že snímek sídla Záluží za rok 1970 byl k dispozici, ale jeho kvalita byla na velmi nízké úrovni a proto nebyla do mého výzkumu použita.

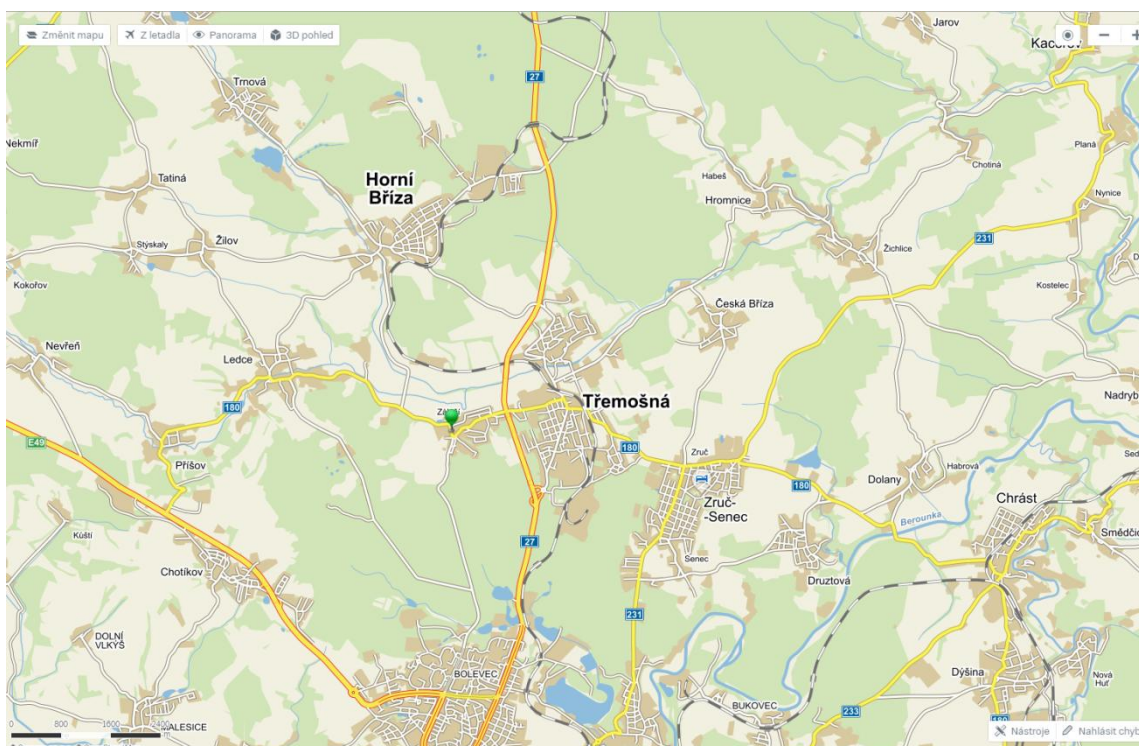
Snímky byly použity do programu ArcGIS a pomocí nich byly vytvořeny polygonové vrstvy jednotlivých budov ve zvolených letech. Na základě polygonové vrstvy byla vypočítána zastavěná plocha sídla v letech 1837, 1956, 1998, 2005 a 2012. Jedním z důvodů, proč jsem se rozhodl znázornit pouze budovy je fakt, abychom si mohli udělat přesný obrázek, k jakému došlo nárůstu počtu budov od poloviny 19. století do roku 2012. Druhým důvodem je skutečnost, že ortofotomapy nemají do roku 2002 příliš vysokou kvalitu, a tudíž je při zvětšení snímku v programu ArcGIS velmi obtížné rozpoznat jednotlivé plochy kromě budov.

3. Geografická charakteristika

3.1. Geografická poloha sídla Záluží

Sídlo Záluží se nalézá v Plzeňském kraji v okrese Plzeň-sever. Je jednou z částí obce Třemošná, jež zastává funkci obce s pověřeným obecním úřadem. Záluží se nalézá přibližně 1,5 km západně od města Třemošná, jehož je součástí a 4,5 km severozápadně od Plzně, která je nejbližším větším městem. Katastrální území Záluží sousedí s následujícími katastrálními územími: na severu s KÚ Horní Bříza, na východě s KÚ Třemošná, na jihu s KÚ Plzeň-Bolevec a KÚ Chotíkov a na západě s KÚ Ledce u Plzně. Polohu sídla Záluží pak podrobně znázorňuje obrázek č. 1.

Obr. č. 1: Poloha sídla Záluží

Zdroj: Mapy.cz, 2013

Jak už bylo zmíněno, Záluží spadá pod město Třemošná. Dohromady toto území pokrývá plochu o velikosti 24,60 km². Celková katastrální výměra sídla Záluží je 6,482 km², tedy 26% celkové plochy tohoto území. Průměrná nadmořská výška Záluží je 348 m.n.m. (Třemošná.cz, 2016)

3.2. Historie Záluží

První písemná zmínka o sídle Záluží je z roku 1348. Bohužel se nedochovaly podrobné písemné záznamy o historii tohoto sídla. Jediné, co můžeme se stoprocentní jistotou určit je skutečnost, že do roku 1960 bylo Záluží samostatnou obcí, ale v roce 1960 dochází k jeho propojení s obcí Třemošná a pod jeho správou funguje jako sídlo dodnes. Po tomto připojení došlo v roce 1972 k situaci, že byla Třemošná usnesením Západočeského krajského národního výboru povýšena na město (Třemošná, 2016).

3.3. Přírodní charakteristika

Z pohledu geomorfologického členění České republiky se území Záluží nalézá na Poberounské subprovincii. Záluží je součástí geomorfologického celku Plaská pahorkatina, která se rozprostírá na severu Plzeňské pahorkatiny. Pahorkatina je charakterizována jako mírně až středně zvlněný reliéf s převládající výškovou členitostí od 30 do 150 m. (Demek, 1987). Podrobné geomorfologické členění se nalézá v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1: Geomorfologické členění území sídla Záluží

Provincie	Česká vysočina
Subprovincie	Poberounská subprovincie
Oblast	Plzeňská pahorkatina
Celek	Plaská pahorkatina
Podcelek	Kaznějovská pahorkatina
Okrsek	Hornobřízská pahorkatina

Zdroj: dle Demka (1987)

Z pohledu geologie se toto území člení na ostrovní zónu Středočeského plutonu a převažující horninou je zde metamorfovaná hornina svrchního proterozoika (fylit). Území se skládá z nepřeměněných souvrství jílovitých a krystalických břidlic. (Geologická encyklopedie, 2016)

Na území Záluží se vyskytují v převážně největším množství hnědé půdy. Tento půdní druh je charakteristický pro oblasti pahorkatin a vrchovin, ve kterých převládá mírně teplé klima a průměrná roční teplota se pohybuje v rozmezí 5-9 °C. Hnědé půdy jsou zároveň nejrozšířenějším typem v České republice. Z půdních typů zde můžeme nalézt například hnědozemě, kambizemě, pseudogleje, regozemě, luvizemě atd. (Taxonomický klasifikační systém půd ČR, 2016).

Klima na území Záluží lze podle Quitta (2007) klasifikovat jako mírně teplé (území spadá do mírně teplé klimatické oblasti MW11). Pro mírně teplou oblast je typická krátká, teplá a poměrně srážkově chudá zima (srážky většinou do 250 mm) a dlouhé teplé a suché léto (maximální úhrn srážek do 400 mm). Průměrná roční relativní vlhkost vzduchu v této oblasti se pohybuje okolo 75-80%. Průměrná roční teplota se zde pohybuje okolo 8 °C. Detailně je tato klasifikace znázorněna v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2: Klimatická charakteristika oblasti MW11 podle Quitta

Parametr	MW11
Počet letních dní	40 až 50
Počet dní s průměrnou teplotou 10 °C a více	140 až 160
Počet dní s mrazem	110 až 130
Počet ledových dní	30 až 40
Průměrná lednová teplota	-2 až -3
Průměrná červencová teplota	17 až 18
Průměrná dubnová teplota	7 až 8
Průměrná říjnová teplota	7 až 8
Průměr dnů se srážkami 1 mm a více	90 až 100
Suma srážek ve vegetačním období	350 až 400
Suma srážek v zimním období	200 až 250
Počet dní se sněhovou pokrývkou	50 až 60
Počet zatažených dní	120 až 150
Počet jasných dní	40 až 50

Zdroj: Atlas podnebí Česka, 2007

3.4. Hospodářství, občanská vybavenost a dopravní infrastruktura

Oblast Plzeňska, kam Záluží spadá, patří mezi zemědělské oblasti vhodné pro pěstování obilovin. To platilo v minulosti i pro Záluží, protože z celkové plochy 6,482 km² byla v roce 1837 hned 2,858 km² orná plocha (*Model katastrálního území sídla Záluží v roce 1837*, 2016). Zdejší obyvatelstvo zde pěstovalo obilí a brambory. Většina zdejšího ekonomicky aktivního obyvatelstva ale pracovala v sekundárním sektoru, a proto musela za výdělkem dojíždět do Plzně, Horní Břízy a sousední Třemošné. Po roce 1990 došlo k rozprodání většiny orné půdy a k následnému zastavení. V dnešní době tak v Záluží zbývá minimální počet políček v soukromém vlastnictví.

Záluží bohužel nikdy neposkytovalo mnoho pracovních příležitostí. Jak už bylo zmíněno, většina zdejších lidí pracovala buď v terciárním sektoru (výroba šamotu, výroba kaolinu, hutnické závody v Plzni), a musela za prací dojíždět, nebo v primárním sektoru (zemědělství, lesnictví). Několik jedinců v Záluží provozovalo soukromou živnost (švec, hostinský atd.)

Do roku 1990 se v Záluží nacházely i některé vybrané služby, jako např. obecná škola (1. stupeň), holič, švec nebo obchod se smíšeným zbožím (Státní okresní archiv Plzeň (1900, 1910) a Nepomuk (1921)). Po roce 1990 se však tyto služby přestaly v Záluží provozovat, jelikož potomci provozovatelů buď ze sídla odešli, anebo se začali věnovat jiným oborům. Proto je v dnešní době občanská vybavenost Záluží na dost nízké úrovni. V dnešní době zde nalezneme pouze jeden obchod s potravinami, autoservis, hasičskou zbrojnicí a nově zrekonstruovaný kulturní dům s pohostinstvím. K sídlu Záluží pak patří také nedaleký sportovní areál „V Luhu“ (viz. Příloha č. 6) nabízející hřiště na házenou, kde hraje své domácí zápasy zdejší házenkářský klub, a dále hřiště na nohejbal a tenisový kurt. Pro uspokojení

dalších potřeb pak musí zdejší obyvatelé cestovat do okolních sídel. Z hlediska veřejné dopravy je Záluží na velmi dobré úrovni. Svou zastávku zde provádí takřka většina autobusových linek projíždějících z Plzně směrem na Horní Břízu nebo Ledce a zpět, včetně víkendu. (IDOS.cz, 2016)

Sídlem Záluží prochází silnice II. třídy č. 180 vedoucí z Plzně - Lochotín směrem na Horní Břízu. Od roku 2011 je zde rovněž v provozu nový silniční obchvat vedoucí z Plzně-Bolevce směrem na Kaznějov. Byl postaven za účelem odklonu dopravy z centra Třemošné, ale díky nedostatku financí nedošlo k výstavbě kruhového objezdu na křižovatce mezi Zálužím a Třemošnou. Díky své nepřehlednosti se bohužel tato křižovatka stala místem velmi častých a velmi vážných dopravních nehod a úsek si tak za pět let své existence vysloužil přezdívku „křižovatka smrti.“

4. Historický vývoj z hlediska demografie:

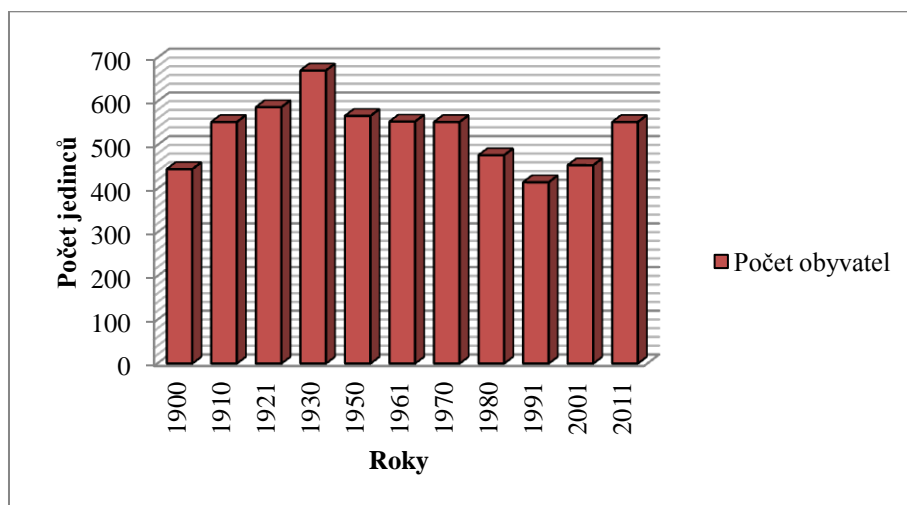
4.1. Vývoj počtu obyvatel

Tabulka č. 3: Počet obyvatel v sídle Záluží v letech 1900-2011

Rok	Počet obyvatel
1900	445
1910	553
1921	587
1930	671
1950	567
1961	554
1970	553
1980	477
1991	415
2001	454
2011	553

Zdroj: Růžková, Škrabal (2007), databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (2011)

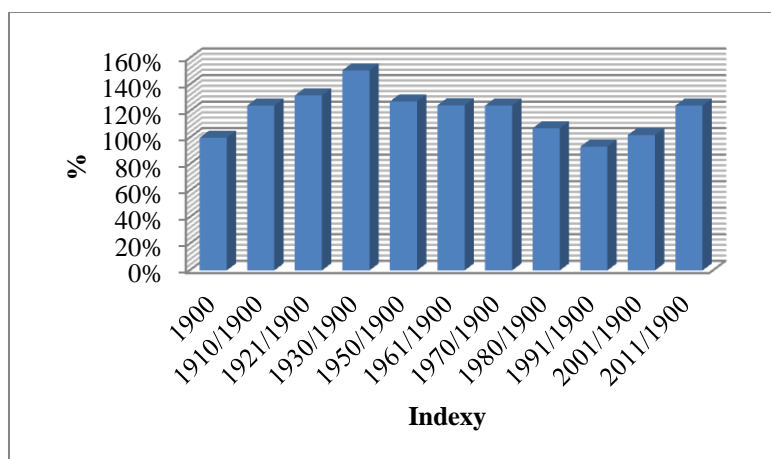
Graf č. 1: Vývoj počtu obyvatel v sídle Záluží v letech 1900-2011

Zdroj: Růžková, Škrabal (2007), databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (2011)

Z Historického lexikonu obcí ČR 1869-2005 můžeme vidět, že v roce 1900 žilo v Záluží celkem 445 obyvatel, v roce 1910 553 obyvatel a v roce 1921 587 obyvatel. Je tedy poněkud zajímavé, že za tyto tři roky se data o počtu obyvatel v historickém lexikonu neshodují s daty pořízenými ve státním archivu. V tabulce č. 3 můžeme vidět, že největší počet obyvatel zde žil v roce 1930 (671). Od té doby pak docházelo k postupnému poklesu tohoto čísla. V roce 1970 zde žilo 553 obyvatel a v roce 1991 už pouze 415 obyvatel. Od roku 2001 se pak tato hodnota opět začíná zvyšovat. Tento jev můžeme přehledně vidět i v grafu č. 1. Na základě tabulky č. 3 a grafu č. 1 byl následně vytvořen graf indexu vývoje obyvatelstva.

Graf č. 2: Index vývoje obyvatelstva v letech 1900-2011

Zdroj: vlastní zpracování dle Růžková, Škrabal (2007), databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (2011)

Graf č. 2 znázorňuje skutečnost, o které jsme již mluvili. Od roku 1900 do roku 1930 dochází k neustálému nárůstu zdejší populace. Od roku 1930 pak začíná obyvatel v sídle Záluží ubývat a vrcholu dosahuje tento proces v roce 1991, kdy se v sídle Záluží poprvé vyskytuje menší počet obyvatel než v roce 1900. Od roku 2001 opět začíná počet obyvatel narůstat.

Tabulka č. 4: Srovnání vývoje počtu obyvatel sídla Záluží a ORP Třemošná v letech 1900-2011

Rok	Počet obyvatel v Záluží	Počet obyvatel v Třemošné
1900	445	2 281
1910	553	2 598
1921	587	3 031
1930	671	3 644
1950	567	3 014
1961	554	3 363
1970	553	3 367
1980	477	4 379
1991	415	4 231
2001	454	4 170
2011	553	4 878

Zdroj: Růžková, Škrabal (2007), databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (2011), Třemošná.cz (2016)

V závěru této kapitoly jsme se zabývali srovnáním vývoje počtu obyvatel v Záluží a nadřazené ORP Třemošné. ORP Třemošnou jsme zvolili z důvodu, který zde byl již zmíněn, tedy že Záluží pod tuto ORP spadá. Můžeme zde sledovat, že v obou sídlech docházelo k poměrně rozdílnému vývoji. V sídle Záluží se od roku 1900 do roku 1930 počet obyvatel

zvyšoval. Od roku 1950 dochází naopak k úbytku zdejší populace a tento proces končí až v roce 1991. Od tohoto roku se naopak počet obyvatel opětovně zvyšuje. Ve Třemošné se od roku 1900 počet obyvatel rovněž zvyšoval a podobně jako v případě Záluží končí tento proces v roce 1930. V roce 1950 pak rovněž dochází k úbytku populace. Tento jev se dá zcela logicky vysvětlit skutečností, že se jednalo o období těsně po skončení 2. světové války. Na rozdíl od Záluží však dochází v Třemošné od roku 1950 k nárůstu počtu obyvatel a to až do roku 2011. Jedinou výjimku zde tvoří rok 2001, kdy se počet zdejší populace nepatrně snížil. Můžeme tedy konstatovat, že v těchto dvou sídlech probíhal vývoj počtu obyvatel rozdílným způsobem. Zatímco v Záluží většinu sledovaného období počet lidí klesal, v Třemošné naopak narůstal.

4.2. Analýza sčítání obyvatelstva v roce 1900

Při sčítání z roku 1900 bylo zjištěno, že se v sídle Záluží nacházelo 466 osob (205 mužů a 261 žen). V roce 1900 zde měly ženy mírnou převahu, ale dá se říci, že zdejší situace nebyla v tomto ohledu nikterak dramatická.

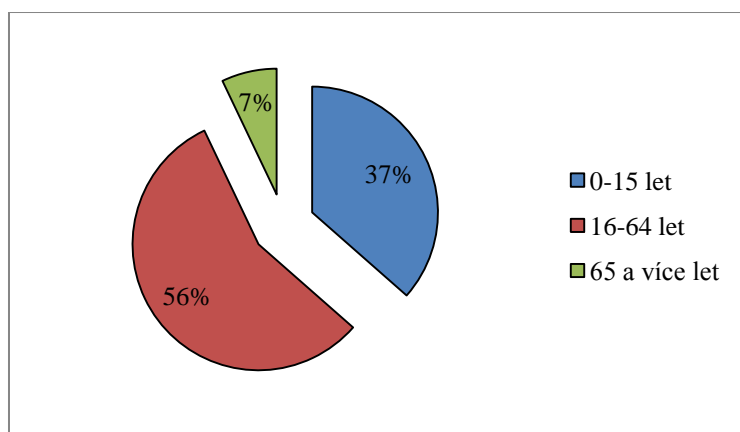
Dále jsem se zabýval věkovou strukturou obyvatelstva, kde jsem srovnával poměr jednotlivých věkových skupin (0-15 let, 16-64 let a 65 let a více). Předproduktivní složka obyvatelstva neboli skupina 0-15 let převažuje nad složkou poproduktivní, což je skupina osob starších 65 let. Poměr těchto složek můžeme pozorovat v grafu číslo 3. Po výpočtu poměru osob 65 let a starších a osob do 16 let vyšel index stáří 0.19. To znamená, že populace tohoto sídla byla v roce 1900 velmi mladá.

Tabulka č. 5: Věková struktura obyvatel v roce 1900

Věková skupina	Počet osob (celkem)	Počet mužů	Počet žen	%
0-15	170	53	117	37
16-64	263	131	132	56
65 a více	33	12	21	7

Zdroj: vlastní zpracování dat dle Státního okresního archivu Plzeň (1900)

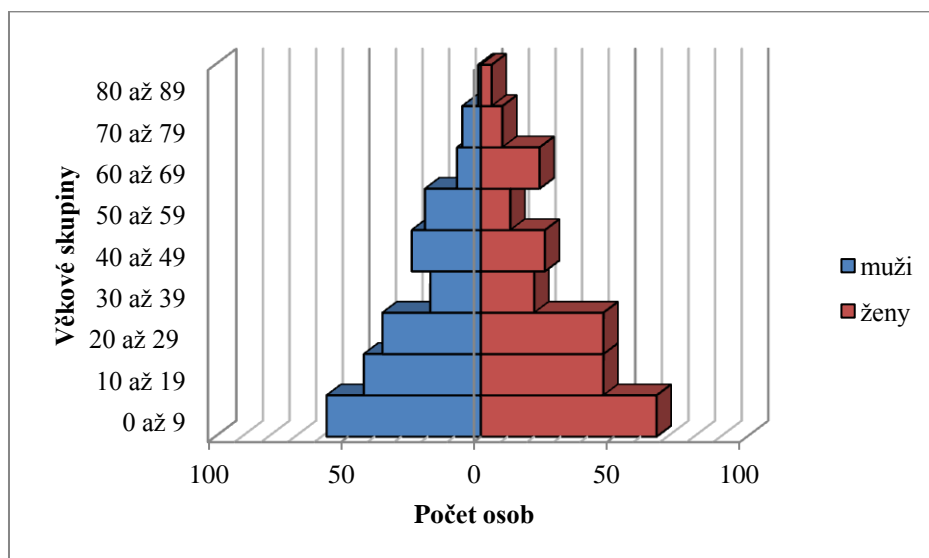
Graf č. 3: Věková struktura obyvatel v roce 1900

Zdroj: vlastní zpracování dat dle Státního okresního archivu Plzeň (1900)

O věkové struktuře podává nejlepší výpověď strom života (věková pyramida). V tomto případě odpovídá strom života progresivnímu typu populace. Tento typ populace je charakteristický vysokým podílem mladého obyvatelstva a projevuje se širokou základnou pyramidy, přičemž je zde předpoklad rozšíření reprodukce obyvatelstva (Chalupa, 1992).

Graf č. 4: Věková pyramida obyvatelstva v roce 1900

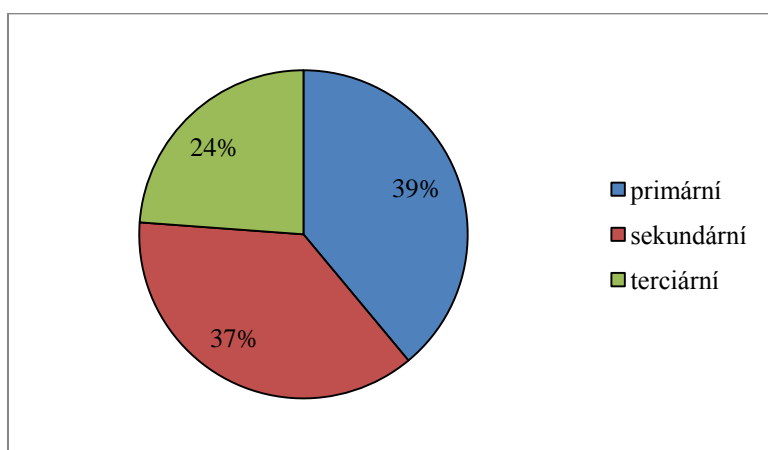
Zdroj: vlastní zpracování dat dle Státního okresního archivu Plzeň (1900)

Další informací, kterou jsem získal ze sčítacích operátů plzeňského státního okresního archivu, byla data o státní příslušnosti jednotlivých osob. Zde bylo zjištěno, že v roce 1900 žilo na území sídla Záluží obyvatelstvo, které se 100% hlásilo k příslušnosti „Čechy“.

Poslední charakteristikou, kterou jsem se v tomto období zabýval, je podíl pracujících osob v jednotlivých ekonomických sektorech. V roce 1900 pracovalo nejvíce osob v sektoru primárním. Byli to většinou lidé, kteří pracovali v rámci zemědělství na svých polích, ale najdeme zde i osoby zaměstnané v lesnictví. V primárním sektoru pracovalo přibližně 39%

ekonomicky aktivních osob. Celkově však můžeme říci, že zdejší ekonomicky aktivní populace byla rozmístěna v jednotlivých sektorech rovnoměrně, a žádný sektor tak neměl nikterak výraznou převahu. Druhé největší zastoupení měl sekundární sektor, ve kterém pracovalo cca 37% ekonomicky aktivních obyvatel. Do tohoto sektoru spadala především dvě odvětví, a to výroba šamotového zboží v Západočeské továrně v Horní Bříze nebo továrně ve Třemošné a druhým odvětvím byla výroba kaolinu v obci Ledce. Do terciárního sektoru, ve kterém pracovalo cca 24% ekonomicky aktivních osob, pak spadali hostinští, pastýři, krejčí, obchodníci apod. Přičemž převážná většina zdejších žen nepracovala a vedla domácnost.

Graf č. 5: Podíl zaměstnaných osob v jednotlivých ekonomických sektorech v roce 1900

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Státního okresního archivu Plzeň (1900)

V roce 1900 se v Záluží nacházelo celkem 69 dětí (32 chlapců a 37 děvčat) povinné školní docházky. Většina z nich navštěvovala místní základní (obecnou) školu, kterou tehdy vedl řídící ČECH Jan, což vyplynulo ze studie sčítacích operátů.

4.3. Analýza sčítání obyvatelstva v roce 1910

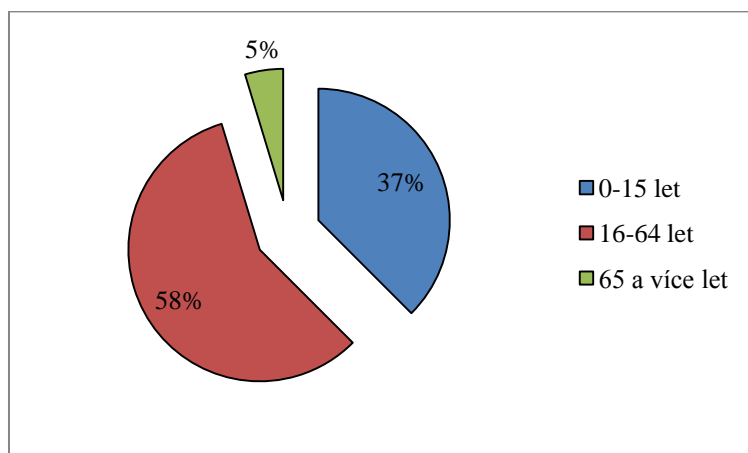
V roce 1910 žilo v sídle Záluží 576 obyvatel a dochází zde k zajímavé situaci, protože poměr mužů a žen byl v roce 1910 zcela shodný. Nalézalo se zde 288 osob mužského a 288 osob ženského pohlaví. Věková struktura obyvatelstva byla i v roce 1910 velice příznivá. Můžeme zde pozorovat, že osob spadajících do poproduktivního věku zde byla výrazná menšina než osob v předproduktivním věku. Index stáří nám po výpočtu poměru osob do 15 let a osob starších 65 let vyšel 0.13, což ukazuje na fakt, že se věk zdejší populace ještě snížil. Je velmi zajímavé, že osoby starší 65 let a více zde tvořily pouze 5% celkové populace.

Tabulka č. 6: Věková struktura obyvatelstva v roce 1910

Věková skupina	Počet osob (celkem)	Počet mužů	Počet žen	%
0-15	216	120	96	37
16-64	333	161	172	58
65 a více	27	9	18	5

Zdroj: vlastní zpracování dat dle Státního okresního archivu Plzeň (1910)

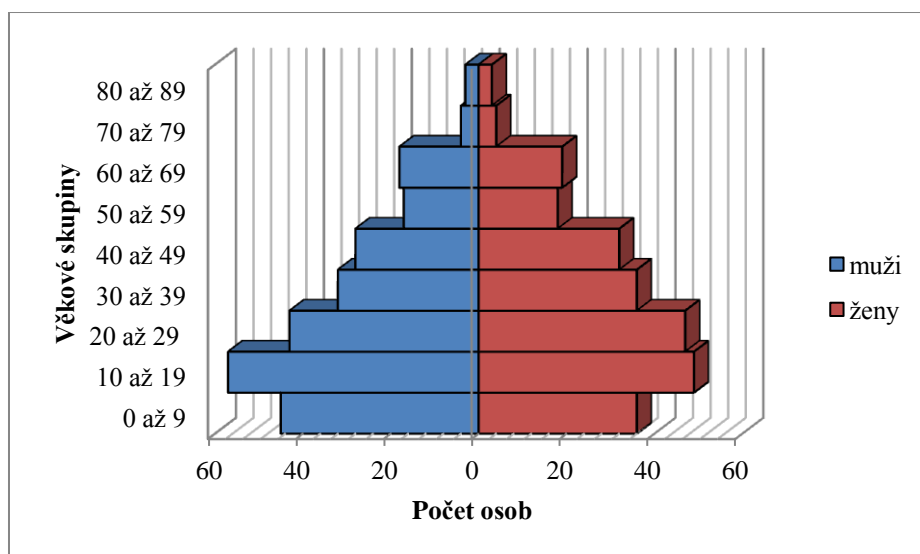
Graf č. 6: Věková struktura obyvatelstva v roce 1910

Zdroj: vlastní zpracování dat dle Státního okresního archivu Plzeň (1910)

I v roce 1910 pak zůstává věková pyramida v progresivním typu. Můžeme však pozorovat skutečnost, že věková skupina 0-10 let je v menším množství, než 11-20 let. Věková skupina 10 až 20 let zde převažuje.

Graf č. 7: Věková pyramida obyvatelstva v roce 1910

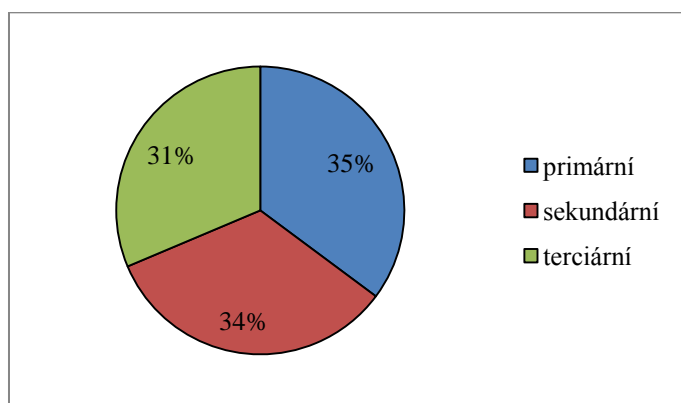

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Státního okresního archivu Plzeň (1910)

I v roce 1910 jsem zkoumal strukturu obyvatelstva podle státní příslušnosti, a podobně jako v předchozím roce 1900 bylo zjištěno, že se celé zdejší obyvatelstvo, hlásilo ke státní příslušnosti „Čechy“.

Z hlediska rozložení pracujících do jednotlivých ekonomických sektorů se toho rovněž mnoho nezměnilo. Nejvíce osob opět pracovalo v primárním sektoru tedy v zemědělství nebo v lesnictví. Podíl pracujících obyvatel v tomto sektoru byl cca 35%. Je však pravda, že v roce 1910 byly všechny tři sektory takřka vyrovnané, protože sekundární a terciární sektor byly ve velmi těsném závěsu a tvořily 33% respektive 32% z celkového počtu pracujících. Pracující obyvatelé sídla Záluží, kteří spadali do sekundárního sektoru, byli v drtivé většině opět zaměstnáni buďto v oblasti výroby šamotu anebo zpracování kaolinu. V terciárním sektoru pak opět nalezneme například hostinské, zedníky, pracovníky C.K. státní železnice, ševce, obchodníky, tesaře, kováře, truhláře atd. (Státní okresní archiv Plzeň, 1910). Převážná většina žen, stejně jako v roce 1910, nebyla zaměstnána, nýbrž vedly a staraly se o domácnost.

Graf č. 8: Podíl zaměstnaných osob v jednotlivých ekonomických sektorech v roce 1910

Zdroj: vlastní dle dat Státního okresního archivu Plzeň (1910)

V roce 1910 bylo v sídle Záluží celkem 107 dětí (62 chlapců a 45 děvčat) povinných školní docházky. Většina z nich navštěvovala buďto školu přímo v sídle Záluží, anebo školu v obci Třemošná.

4.4. Analýza sčítání obyvatelstva v roce 1921

V roce 1921 žilo v sídle Záluží 494 obyvatel. Jednalo se o 253 mužů a 241 žen. Z tohoto pohledu tedy můžeme konstatovat, že se situace výrazně změnila. Zatímco v roce 1900 zde žilo více osob ženského pohlaví, za dalších cca 20 let se situace otočila.

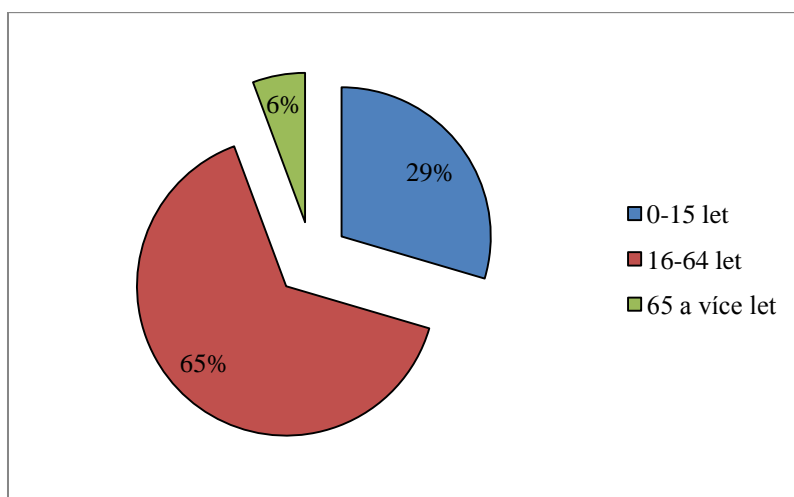
Věková struktura byla v roce 1921 stále velmi příznivá. V tabulce číslo 7 můžeme pozorovat, že podobně jako v předchozích dvou sčítáních zde převládal počet osob v předproduktivním věku nad obyvatelstvem ve věku poproduktivním. Po výpočtu poměru osob starších 65 let a osob ve věku do 16 let jsme získali index stáří v hodnotě 0.20, což podobně jako v předchozích případech ukazuje na výskyt mladé populace.

Tabulka č. 7: Věková struktura obyvatelstva v roce 1921

Věková skupina	Počet osob (celkem)	Počet mužů	Počet žen	%
0-15	146	78	68	29
16-64	320	156	164	65
65 a více	28	14	14	6

Zdroj: vlastní zpracování dat dle Státního okresního archivu Nepomuk (1921)

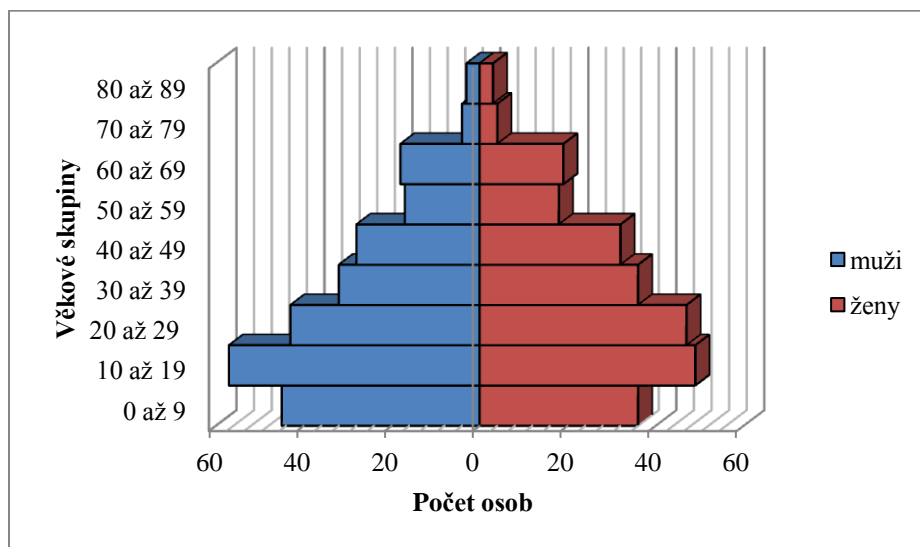
Graf č. 9: Věková struktura obyvatelstva v roce 1921

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Státního okresního archivu Nepomuk (1921)

Z hlediska věkové struktury obyvatelstva můžeme sledovat, že se počet narozených dětí snižuje, což můžeme pozorovat v grafu číslo 10, ale i přes tento fakt zde dochází k jednoduché reprodukci.

Graf č. 10: Věková pyramida obyvatelstva v roce 1921

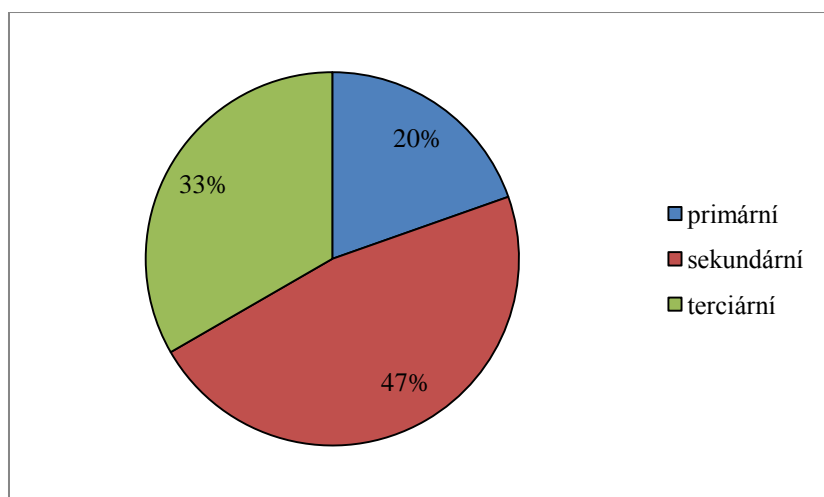

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Státního okresního archivu Nepomuk (1921)

Z hlediska národnostní struktury obyvatelstva se změnila situace, jelikož se poprvé v našem výzkumu u obyvatel neuváděla státní příslušnost, ale národnost. V roce 1921 se zdejší populace hlásila k české národnosti. Podobně jako v předchozích dvou zkoumaných letech (1900 a 1910) v případě státní příslušnosti, i v roce 1921 činila česká národnost 100% zdejší populace.

V grafu číslo 11, pak můžeme pozorovat podíl osob pracujících v jednotlivých ekonomických sektorech. Z tohoto grafu je patrné, že se roku 1921 změnilo v sídle Záluží rozložení pracovních sil. Zatímco předchozí analýzy ukázaly převládající primární sektor, v roce 1921 bylo nejvíce zdejších obyvatel zaměstnáno v sektoru sekundárním. Ten tvořil až 47% zaměstnaných obyvatel a jednalo se o osoby zaměstnané v oboru výroby šamotu nebo výroby železničních vagonů. Škodovy závody v Plzni a Západočeské továrny v Horní Bříze pak byly pro místní obyvatelstvo hlavním zdrojem práce. Přibližně 33% obyvatel pracovalo v terciárním sektoru. Mezi profesemi jenž byly nejčastější, převládali opět zedníci, tesaři, krejčí, prodavači, zaměstnanci československé státní dráhy a podobně. Převážná většina žen, podobně jako v předchozích případech, nepracovala a vedla domácnost.

Graf č. 11: Podíl osob zaměstnaných v jednotlivých ekonomických sektorech v roce 1921

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Státního okresního archivu Nepomuk (1921)

V roce 1921 navštěvovalo celkem 92 dětí obecnou školu buďto přímo v sídle Záluží anebo v sousední Třemošné.

4.5. Analýza sčítání obyvatelstva v roce 1970

Tabulka č. 8: Stav obyvatelstva v sídle Záluží v roce 1970

Stav obyvatelstva	Celkem
Bydlící obyvatelstvo - muži	265
Bydlící obyvatelstvo - ženy	288
Bydlící a přítomné obyvatelstvo - muži	258
Bydlící a přítomné obyvatelstvo - ženy	283
Dočasně nepřítomné obyvatelstvo - muži	7
Dočasně nepřítomné obyvatelstvo - ženy	5
Dočasně přítomné obyvatelstvo - muži	1
Dočasně přítomné obyvatelstvo - ženy	0
Bydlící obyvatelstvo - celkem	553
Přítomné obyvatelstvo - celkem	541
Dočasně nepřítomné obyvatelstvo - celkem	12
Dočasně přítomné obyvatelstvo - celkem	1

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1970)

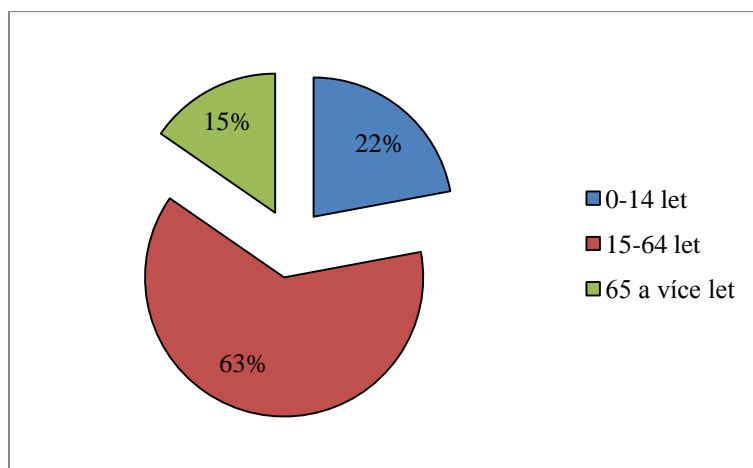
Při analýze struktury obyvatelstva jsem zjistil, že v roce 1970 žilo v sídle Záluží 553 obyvatel. Zároveň zjišťujeme, že i po padesáti letech od našeho posledního zkoumaného roku zde nadále převládá větší počet žen. Poměr je konkrétně 288:265. Skutečný stav zdejší populace můžeme sledovat v tabulce číslo 8.

Tabulka č. 9: Věková struktura obyvatelstva v roce 1970

Věková skupina	Počet osob (celkem)	Počet mužů	Počet žen	%
0-14	122	57	65	22
15-64	346	170	176	63
65 a více	85	38	47	15

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1970)

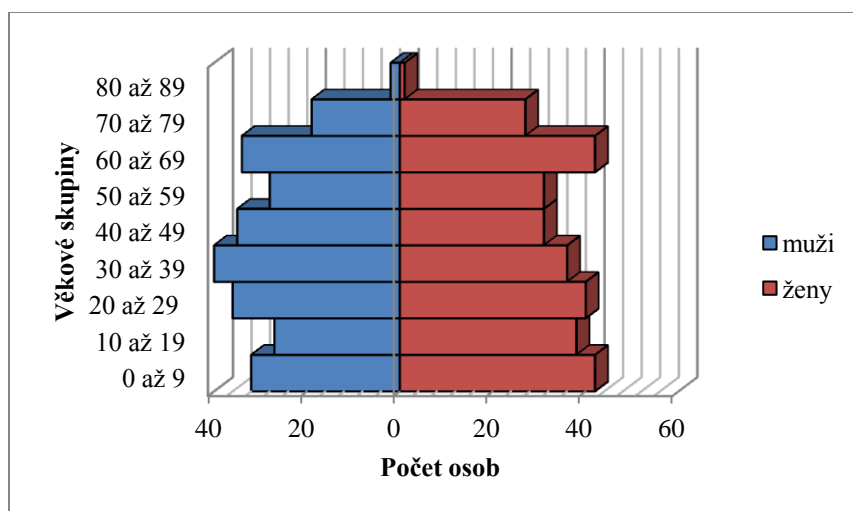
Graf č. 12: Věková struktura obyvatel v roce 1970

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1970)

Věková struktura obyvatelstva ukazuje, že podobně jako při předchozích analýzách i tentokrát je předproduktivní skupina obyvatel (0-14 let) ve vyšším počtu než skupina obyvatel v poproduktivním věku (65 let a více). Zároveň je však pravda, že v tomto případě se nejedná o tak vysoký rozdíl. Poměr jednotlivých složek můžeme sledovat v grafu číslo 12. Index stáří nám v tomto případě ukazuje hodnotu 0.7 (stále ještě převládá dětská složka obyvatelstva).

Graf č. 13: Věková pyramida obyvatelstva v roce 1970

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1970)

Věková pyramida se pomalu přetváří do stacionárního typu, což znamená, že se počet narozených dětí snižuje. Můžeme to pozorovat na grafu číslo 13. Naopak je zde patrný nárůst populace starší 60 let.

Tabulka č. 10: Národnostní struktura obyvatelstva v roce 1970

Národnost	Počet
česká	546
slovenská	7
německá	2

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1970)

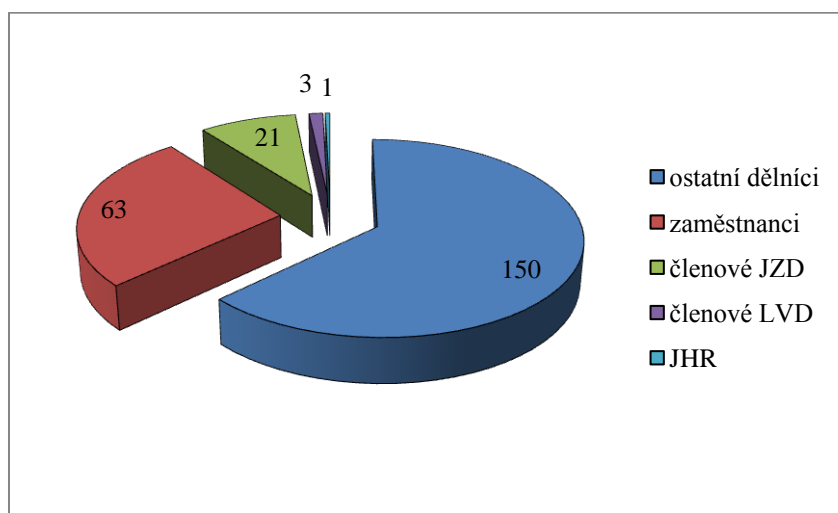
V roce 1970 zde pozorujeme i změnu z pohledu národnostní struktury. Zatímco do roku 1921 bylo zdejší obyvatelstvo výhradně české národnosti, v roce 1970 se zde nacházelo sedm občanů národnosti slovenské a dokonce dva národnosti německé. I přes tento fakt zůstává sídlo Záluží i nadále dominantou českého obyvatelstva.

Tabulka č. 11: Ekonomická aktivita obyvatelstva v roce 1970

Ekonomická aktivita	Počet obyvatel
Osoby ekonomicky aktivní	238
Ekonomicky neaktivní s vlastním zdrojem obživy	121
Ekonomicky neaktivní s vlastním zdrojem obživy důchodci	121
Pomáhající členové rodiny v zemědělství	1
Ženy v domácnosti	53
Uční	8
Žáci a studenti	10
Děti do 15 let	122

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1970)

Graf č. 14: Postavení v zaměstnání obyvatel podle ekonomické činnosti v roce 1970

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1970)

V roce 1970 bylo v sídle Záluží z celkového počtu 553 obyvatel celkem 238 ekonomicky aktivních (viz. Tabulka č. 11). Jak můžeme pozorovat na grafu číslo 14, z těchto dvou set osmatřiceti ekonomicky aktivních obyvatel pracovalo celkem 150 osob jako ostatní dělníci, 63 obyvatel bylo zaměstnáno, 21 lidí bylo členy JZD (Jednotné zemědělské družstvo), další tři muži byli členy LVD (Lidové výrobní družstvo) a jeden muž pracoval v JHR (Jednotné hospodaření rolníků). Situace se tedy oproti předchozím případům, tedy námi zkoumaným roků (1900, 1910 a 1921) příliš nezměnila. Opět zde více než polovina ekonomicky aktivních obyvatel byla zaměstnána v průmyslových odvětvích jako dělníci.

4.6. Analýza sčítání obyvatelstva v roce 1980

Tabulka č. 12: Stav obyvatelstva v sídle Záluží v roce 1980

Stav obyvatelstva	Celkem
Bydlící obyvatelstvo - muži	228
Bydlící obyvatelstvo - ženy	249
Bydlící a přítomné obyvatelstvo - muži	225
Bydlící a přítomné obyvatelstvo - ženy	245
Dočasně nepřítomné obyvatelstvo - muži	3
Dočasně nepřítomné obyvatelstvo - ženy	4
Dočasné přítomné obyvatelstvo - muži	3
Dočasné přítomné obyvatelstvo - ženy	1
Bydlící obyvatelstvo - celkem	477
Přítomné obyvatelstvo - celkem	474
Dočasně nepřítomné obyvatelstvo - celkem	7
Dočasně přítomné obyvatelstvo - celkem	4

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1980)

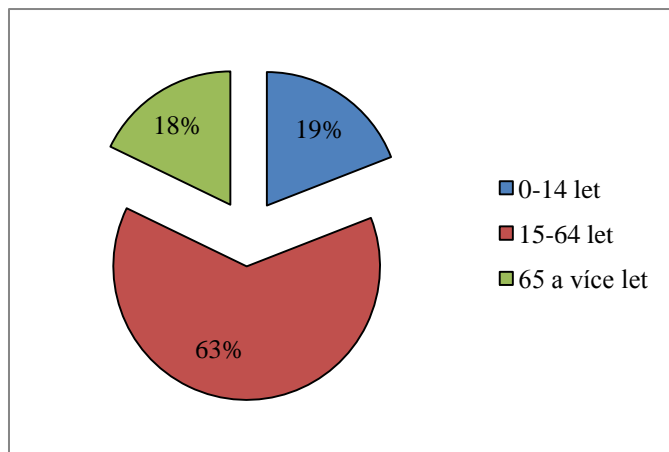
V roce 1980 se počet obyvatel v sídle Záluží snížil na hodnotu 477 osob. Struktura pohlaví však zůstává na stejné procentuální hodnotě. Celkem zde v roce 1980 žilo 249 žen a 228 mužů. Skutečný stav zdejší populace můžeme sledovat v tabulce číslo 12.

Tabulka č. 13: Věková struktura obyvatelstva v roce 1980

Věková skupina	Počet osob (celkem)	Počet mužů	Počet žen	%
0-14	91	44	47	19
15-64	301	153	148	63
65 a více	85	31	54	18

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1980)

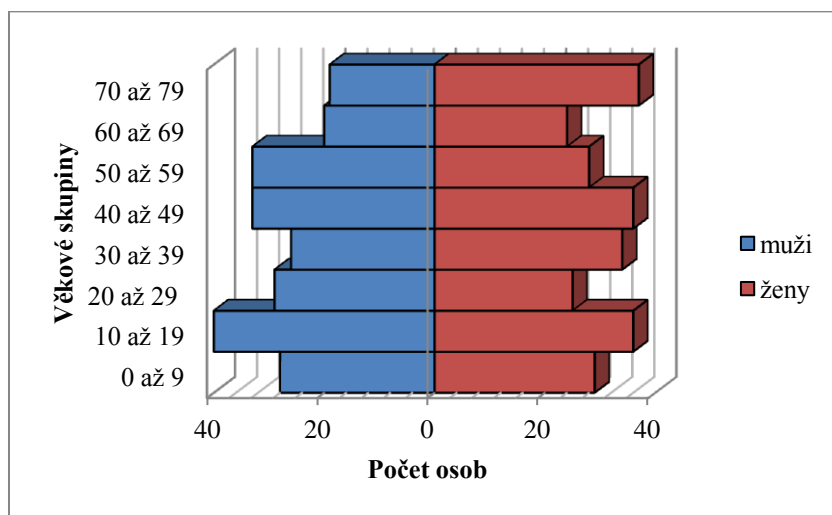
Graf č. 15: Věková struktura obyvatel v roce 1980

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1980)

I při analýze této věkové struktury je předproduktivní skupina obyvatel (0-14 let) ve vyšším počtu než skupina poproduktivní (65 let více), ovšem tentokrát už to činní pouze šest osob (viz. Tabulka č. 13). Je zde patrné, že populace sídla Záluží začíná pomalu ale jistě stárnout. Ukazuje to i Index stárí, který v tomto případě ukazuje na hodnotu 0.93 (populace tedy skutečně stárne).

Graf č. 16: Věková pyramida obyvatelstva v roce 1980

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1980)

To nám potvrzuje i pohled na věkovou pyramidu (viz. graf č. 16). Ta je totiž stacionárního typu, což znamená, že počet narozených dětí se snižuje. Zároveň můžeme pozorovat, že zdejší populace skutečně začíná výrazně stárnout. Je to možné sledovat i na skutečnosti, že zdejší populace nad 80 let neexistovala.

Tabulka č. 14: Národnostní struktura obyvatelstva v roce 1980

Národnost	Počet
Česká	472
Slovenská	3
Německá	1
Národnost nezjištěná	1

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1980)

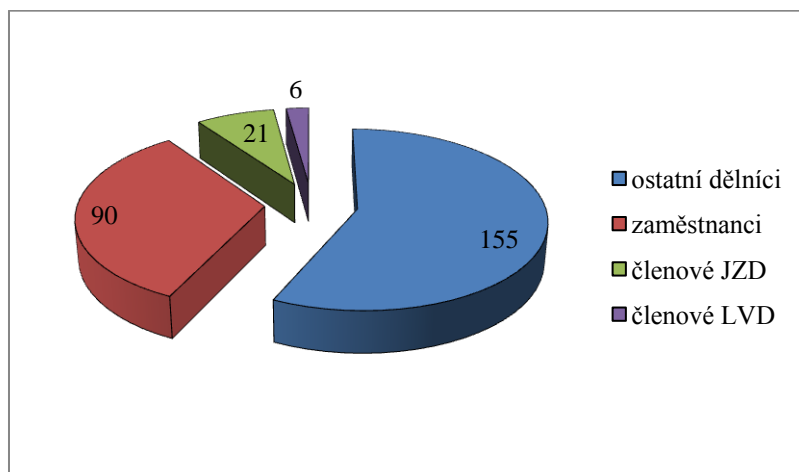
Národnostní struktura se v roce 1980 příliš od situace v roce 1970 nelišila. Můžeme zde pozorovat úbytek české i slovenské národnosti, ale i přes to jsou zde čeští občané i tentokrát ve výrazné převaze.

Tabulka č. 15: Ekonomická aktivita obyvatelstva v roce 1980

Ekonomická aktivita	Počet obyvatel
Osoby ekonomicky aktivní	243
Ekonomicky neaktivní s vlastním zdrojem obživy	107
Ekonomicky neaktivní s vlastním zdrojem obživy důchodci	107
Pomáhající členové rodiny v zemědělství	0
Ženy v domácnosti	8
Uční	13
Žáci a studenti	15
Děti do 15 let	91

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1980)

Graf č. 17: Postavení v zaměstnání obyvatel podle ekonomické činnosti v roce 1980

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1980)

V roce 1980 bylo v sídle Záluží z celkového počtu 477 obyvatel celkem 243 ekonomicky aktivních (viz. Tabulka č. 15). Je tedy paradoxem, že přesto, že počet obyvatel zde byl nižší než v roce 1970, počet ekonomicky aktivních byl o 5 osob vyšší. Jak můžeme pozorovat na grafu číslo 17, z těchto dvou set třiačtyřiceti ekonomicky aktivních obyvatel pracovalo celkem 155 osob jako ostatní dělníci, 90 obyvatel bylo zaměstnáno, 21 lidí bylo členy JZD (Jednotné zemědělské družstvo), a 6 osob bylo členy LVD (Lidové výrobní družstvo). Dá se tedy říci, že se z tohoto hlediska zdejší situace nezměnila.

4.7. Analýza sčítání obyvatelstva v roce 1991

Tabulka č. 16: Stav obyvatelstva v sídle Záluží v roce 1991

Stav obyvatelstva	Celkem
Bydlící obyvatelstvo - muži	209
Bydlící obyvatelstvo - ženy	206
Bydlící a přítomné obyvatelstvo - muži	196
Bydlící a přítomné obyvatelstvo - ženy	200
Dočasně nepřítomné obyvatelstvo - muži	13
Dočasně nepřítomné obyvatelstvo - ženy	6
Dočasné přítomné obyvatelstvo - muži	4
Dočasné přítomné obyvatelstvo - ženy	3
Bydlící obyvatelstvo - celkem	415
Přítomné obyvatelstvo - celkem	396
Dočasně nepřítomné obyvatelstvo - celkem	19
Dočasně přítomné obyvatelstvo - celkem	7

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1991)

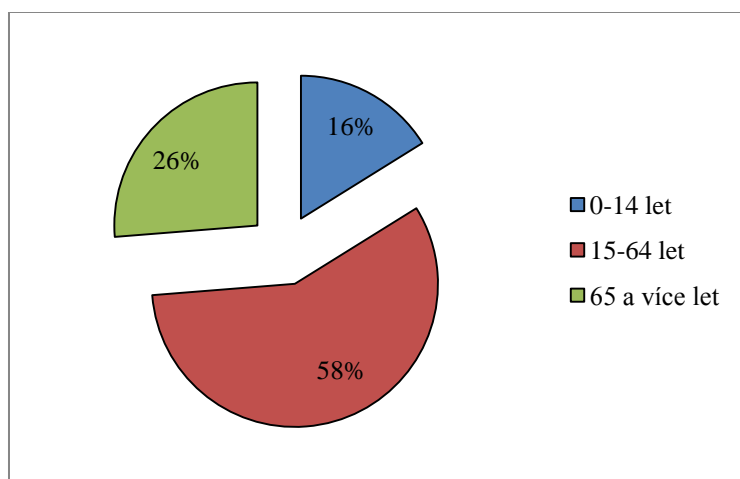
V roce 1991 došlo opět k úbytku obyvatel v sídle Záluží. V tomto roce zde žilo 415 obyvatel, což znamená, že se počet snížil o dvaasedesát lidí. Poprvé od roku 1910 zde však dochází k situaci, že počet mužů je větší než počet žen (209:206). Podobně jako v předchozích dvou analýzách pak skutečný stav zdejší populace detailně znázorňuje tabulka č. 16.

Tabulka č. 17: Věková struktura obyvatelstva v roce 1991

Věková skupina	Počet osob (celkem)	Počet mužů	Počet žen	%
0-14	67	37	32	16
15-64	239	135	104	58
65 a více	109	37	72	26

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1991)

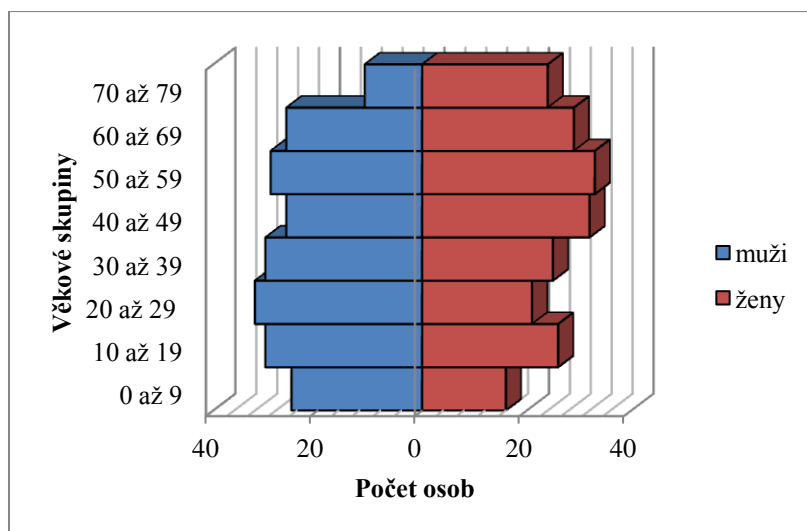
Graf č. 18: Věková struktura obyvatel v roce 1991

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1991)

Analýza věkové struktury pak ukazuje, že poprvé získává poproduktivní skupina obyvatel (65 let a více) převahu nad skupinou předproduktivní (0-14 let). Dá se říci, že to bylo způsobeno pokračujícím procesem stárnutí zdejší populace. Jasným dokladem tohoto faktu je i Index stáří, který se v roce 1991 zastavil na hodnotě 1,63. Oproti roku 1980 došlo k jeho zvýšení o propastných sedm desetín. Je tedy naprosto patrné, že zdejší populace výrazně zestárla.

Graf č. 19: Věková pyramida obyvatelstva v roce 1991

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1991)

V tomto tvrzení nás utvrzuje i pohled na věkovou pyramidu (graf č. 19). Ta se totiž dostává do regresivního typu. Ten ukazuje, že zdejší populace pomalu začíná vymírat. Je zde patrný úbytek dětí a naopak postprodukční složka se vyrovnává s produktivní skupinou.

Tabulka č. 18: Národnostní struktura obyvatelstva v roce 1991

Národnost	Počet
Česká	412
Národnost nezjištěná	3

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1991)

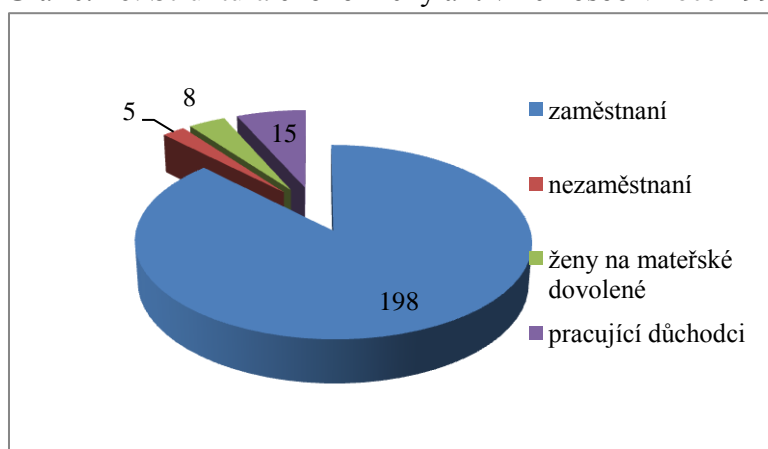
Úbytek zdejší populace se v roce 1991 podepsal i na národnostním složení. Sídlo totiž opustila slovenská i německá národnostní menšina, která zde za minulého režimu žila. Kromě Čechů zde tak v tomto roce můžeme nalézt už pouze tři občany, u nichž není ovšem známá národnostní identita, a můžeme se pouze domnívat, že se jednalo právě o osoby dříve se hlásící ke slovenské nebo německé národnosti.

Tabulka č. 19: Ekonomická aktivita obyvatelstva v roce 1991

Ekonomická aktivita	Počet obyvatel
Osoby ekonomicky aktivní	226
Ekonomicky neaktivní s vlastním zdrojem obživy	93
Ekonomicky neaktivní s vlastním zdrojem obživy důchodci	93
Ženy v domácnosti	6
Uční	15
Studenti středních a vysokých škol	11
Děti a žáci ZŠ	64

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1991)

Graf č. 20: Struktura ekonomicky aktivních osob v roce 1991

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1991)

V roce 1991 bylo v sídle Záluží z celkového počtu 415 obyvatel celkem 226 osob ekonomicky aktivních (tabulka č. 19). Na grafu č. 20 pak můžeme pozorovat, že z tohoto počtu ekonomicky aktivních zde bylo celkem 8 žen na mateřské dovolené, dále se zde nacházeli občané přivydělávající si ke starobnímu důchodu (15 osob) a 5 obyvatel bylo v té době bez stálého zaměstnání. Zbylých 198 obyvatel mělo své zaměstnání.

4.8. Analýza sčítání obyvatelstva v roce 2001

Tabulka č. 20: Stav obyvatelstva v sídle Záluží v roce 2001

Stav obyvatelstva	Celkem
Bydlící obyvatelstvo - muži	239
Bydlící obyvatelstvo - ženy	215
Narození v obci současného bydliště - muži	137
Narození v obci současného bydliště - ženy	106
Dočasně nepřítomné obyvatelstvo - muži	21
Dočasně nepřítomné obyvatelstvo - ženy	13
Bydlící obyvatelstvo - celkem	454
Narození v obci současného bydliště - celkem	243
Dočasně nepřítomné obyvatelstvo - celkem	34

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (2001)

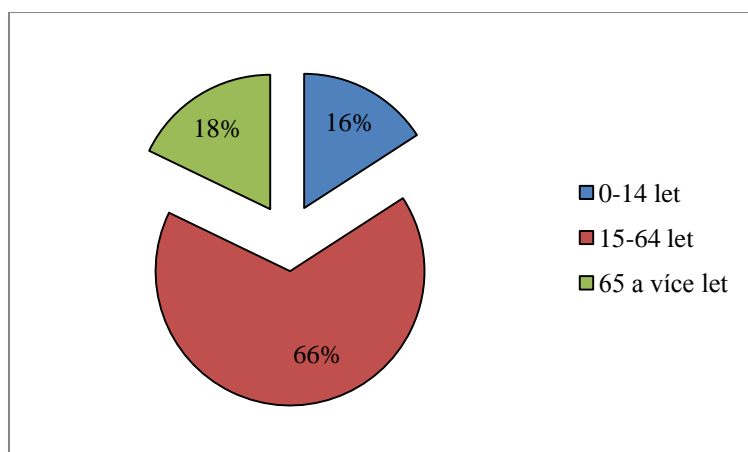
V roce 2001 se poprvé v naší studii počet zdejších obyvatel zvyšuje. V porovnání s rokem 1991 se zdejší počet obyvatel zvýšil z hodnoty 415 na 454 obyvatel, čímž došlo k nárůstu o třicet devět jedinců. Stejně jako v roce 1991 i tentokrát je zde početnější skupina mužů (239:215). Detail skutečného stavu obyvatel pak podobně jako v předchozích případech z let 1970, 1980 a 1991 znázorňuje tabulka č. 20.

Tabulka č. 21: Věková struktura obyvatelstva v roce 2001

Věková skupina	Počet osob (celkem)	Počet mužů	Počet žen	%
0-14	72	38	34	16
15-64	301	162	139	66
65 a více	81	39	42	18

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (2001)

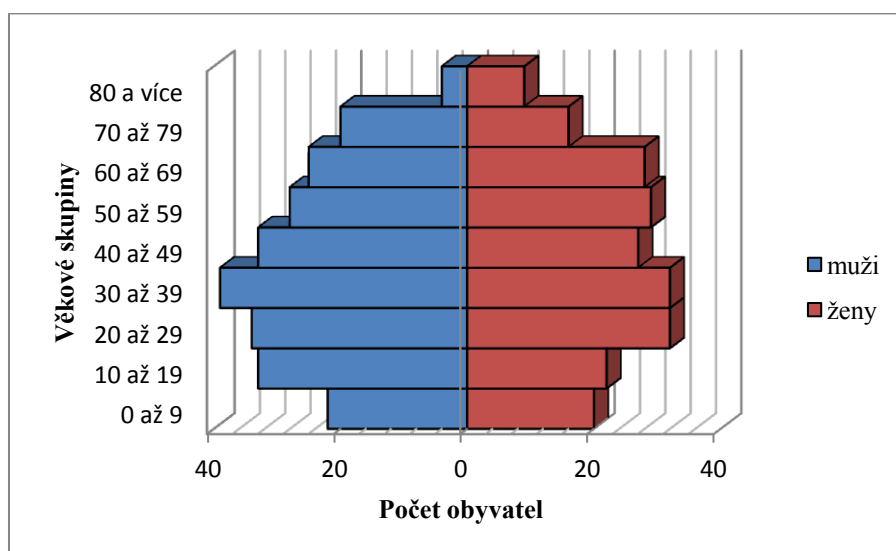
Graf č. 21: Věková struktura obyvatel v roce 2001

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (2001)

Z analýzy věkové struktury můžeme vypočítat, že zdejší populace začíná opět pomalu mládnout. Podobně jako v roce 1991 má sice věková skupina 65 let a více (poproduktivní) mírnou převahu nad věkovou skupinou 0-14 let (předproduktivní), ale na rozdíl od předchozího případu není tento rozdíl až tak markantní. Tento fakt nám dokládá i hodnota Indexu stáří, která v tomto případě je 1,13, zatímco v předchozím případě činila 1,63. Je zde tedy patrný jeho výrazný pokles, a přestože se dá říci, že je zdejší populace stále stará, je vidět, že se situace začíná pomalu zlepšovat.

Graf č. 22: Věková pyramida obyvatelstva v roce 2001

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (2001)

Věková pyramida (graf č. 22) pak tento fakt potvrzuje. Můžeme zde pozorovat, že se pomalu začíná rozšiřovat základna (0 až 9 let) a naopak ubývá osob ve věku 70 let a více.

Tabulka č. 22: Národnostní struktura obyvatelstva v roce 2001

Národnost	Počet
Česká	452
Moravská	1
Národnost nezjištěná	1

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (2001)

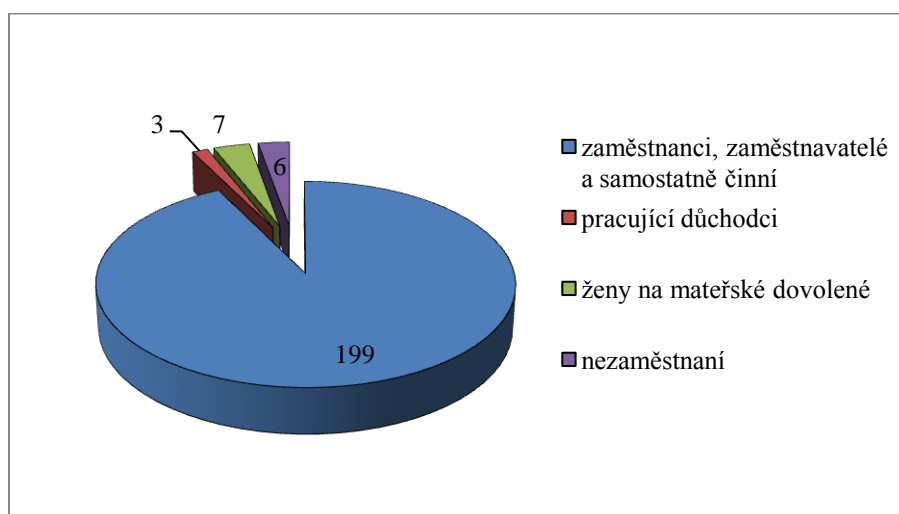
Národnostní složení se oproti roku 1991 takřka nezměnilo. I v tomto roce (2001) je zde drtivá většina obyvatel (99,56%) národnosti české, konkrétně se jedná o 452 osob. Poprvé se zde však některý občan hlásil k národnosti moravské, a to v jednom případě. U jednoho jedince pak nemáme národnost zjištěnou. Podrobný přehled můžeme pozorovat v tabulce č. 22.

Tabulka č. 23: Ekonomická aktivita obyvatelstva v roce 2001

Ekonomická aktivita	Počet obyvatel
Osoby ekonomicky aktivní	224
Ekonomicky neaktivní s vlastním zdrojem obživy	226
Důchodci	120
Ženy v domácnosti	2
Žáci, studenti, učni	66
Ostatní s vlastním zdrojem obživy	8
Ostatní závislé osoby	30
Nezjištěná ekonomická aktivita	4

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (2001)

Graf č. 23: Struktura ekonomicky aktivních osob v roce 2001

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (2001)

V roce 2001 bylo v sídle Záluží z celkového počtu 454 obyvatel celkem 224 osob ekonomicky aktivních (tabulka č. 23). Na grafu č. 23 pak můžeme pozorovat, že z tohoto počtu ekonomicky aktivních zde bylo celkem 7 žen na mateřské dovolené, dále se zde nacházeli občané přivydělávající si ke starobnímu důchodu (3 osoby) a 6 obyvatel bylo v té době bez stálého zaměstnání. Zbylých 199 obyvatel mělo buď své zaměstnání, nebo byli sami zaměstnavatelé anebo byli samostatně činní.

4.9. Analýza sčítání obyvatelstva v roce 2011

Tabulka č. 24: Stav obyvatelstva v sídle Záluží v roce 2011

Stav obyvatelstva	Celkem
Bydlící obyvatelstvo - muži	282
Bydlící obyvatelstvo - ženy	271
Bydlící obyvatelstvo - celkem	553
Narození v obci současného bydliště - celkem	237

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (2011)

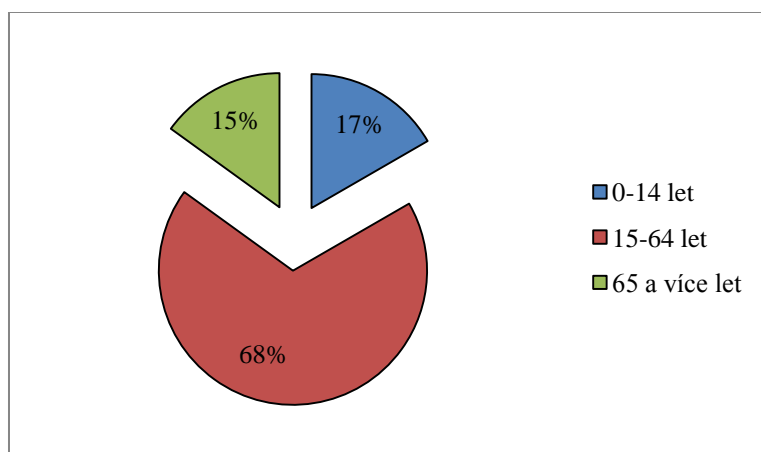
V roce 2011 došlo v Záluží k rapidnímu nárůstu počtu obyvatel. Oproti roku 2001 se počet obyvatel zvýšil bez jednoho jedince o rovnou stovku. Bylo to způsobeno masivním odkupem zdejších pozemků a vytváření tzv. „satelitů“. I v roce 2011 se pak zde nacházelo více mužů než žen (282:271). Detail stavu obyvatelstva opět znázorňuje tabulka č. 24.

Tabulka č. 25: Věková struktura obyvatelstva v roce 2011

Věková skupina	Počet osob (celkem)	%
0-14	92	17
15-64	377	68
65 a více	83	15

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (2011)

Graf č. 24: Věková struktura obyvatel v roce 2011

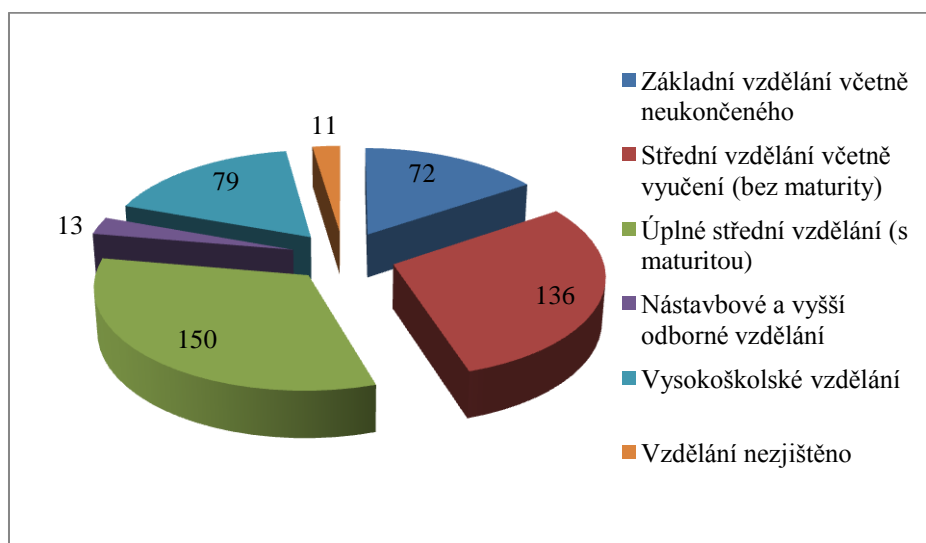

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (2011)

V roce 2011 se zdejší populace stává opět mladou. V porovnání s rokem 1991 i 2001 se totiž výrazným způsobem zvýšil počet osob v předproduktivním věku, zatímco počet osob v poproduktivním věku zůstává stále zhruba stejný. Index stáří nám v roce 2011 opět klesl a poprvé od roku 1981 se jeho hodnota pohybuje pod hranicí 1,00, konkrétně na hodnotě 0,92. Za uplynulých dvacet let se tak podařilo snížit jeho hodnotu o sedm desetín. Zdejší populace se tak opět po čase dá označit za mladou.

Data o národnostním složení zdejší populace sice nebyla tentokrát získána, ale není důvod se domnívat, že by se zdejší situace oproti roku 2001 výrazným způsobem změnila. Je tudíž důvod se domnívat, že i v roce 2011 byla zdejší populace takřka kompletně česká.

Graf č. 25: Vzdělanostní struktura obyvatelstva v roce 2011

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (2011)

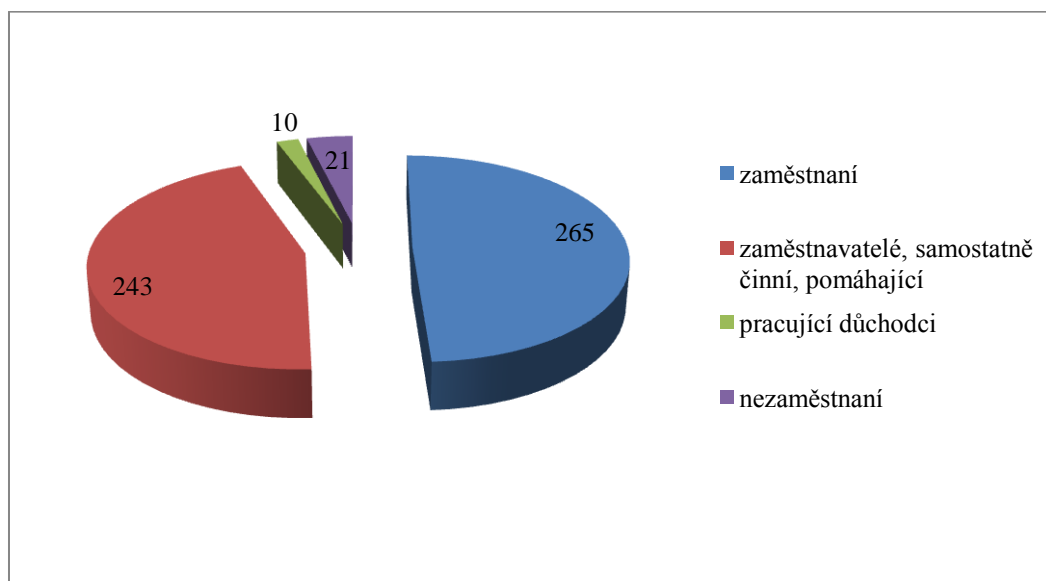
V roce 2011 mělo nejvíce obyvatel středoškolské vzdělání zakončené maturitní zkouškou (150 osob) a na druhém místě potom středoškolské vzdělání zakončené výučním listem (136 osob). Na opačném konci tohoto spektra se pak nacházeli obyvatelé s nástavbovým a vyšším odborným vzděláním (13 osob) a v případě jedenácti jedinců nebyl zjištěno jejich vzdělání.

Tabulka č. 26: Ekonomická aktivita obyvatelstva v roce 2011

Ekonomická aktivita	Počet obyvatel
Osoby ekonomicky aktivní	286
Osoby ekonomicky neaktivní	248
Důchodci	109
Ženy v domácnosti, děti předškolního věku, ostatní závislé osoby	55
Žáci, studenti, učni	83
Ostatní s vlastním zdrojem obživy	11
Nezjištěná ekonomická aktivita	19

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (2011)

Graf č. 26: Struktura ekonomicky aktivních osob v roce 2011

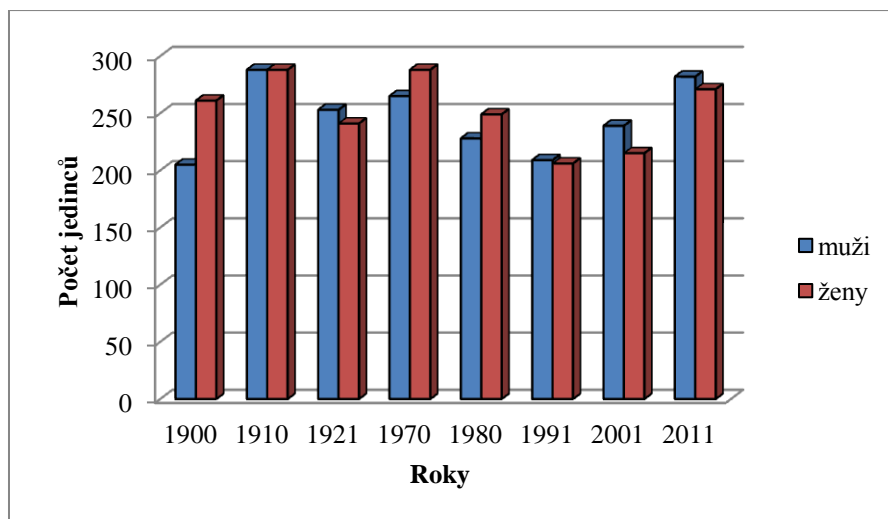

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (2011)

V roce 2011 bylo v sídle Záluží z celkového počtu 553 obyvatel celkem 286 osob ekonomicky aktivních (tabulka č. 26). Na grafu č. 26 pak můžeme pozorovat, že z tohoto počtu ekonomicky aktivních zde bylo celkem 10 občanů přivydělávající si ke starobnímu důchodu a 21 obyvatel bylo v té době bez stálého zaměstnání. Dalších 243 osob spadalo do kategorie zaměstnavatelů, samostatně činných osob nebo pomáhajících a zbylých 265 obyvatel mělo své stálé zaměstnání.

4.10. Porovnání struktury obyvatelstva v letech 1900-2011

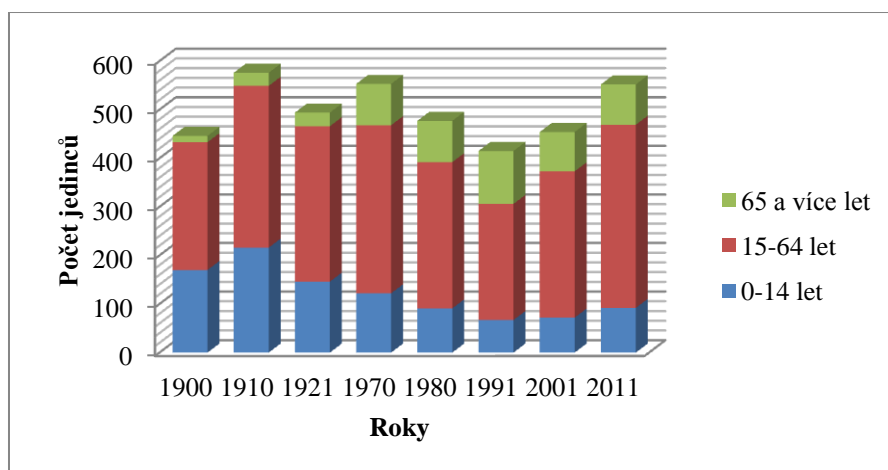
Graf č. 27: Struktura obyvatel z hlediska pohlaví v letech 1900-2011

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Státního okresního archivu Plzeň (1900), Státního okresního archivu Plzeň (1910), Státního okresního archivu Nepomuk (1921), Sčítání lidu, domů a bytů (1970), Sčítání lidu, domů a bytů (1980), Sčítání lidu, domů a bytů (1991), Sčítání lidu, domů a bytů (2001), Sčítání lidu, domů a bytů (2011)

V této kapitole dochází ke srovnání struktury obyvatelstva ze všech provedených sčítání. V grafu číslo 27 můžeme pozorovat strukturu obyvatel z hlediska pohlaví za všechna vybraná sčítání. Můžeme zde vyzorovat skutečnost, vyjma roku 1900 byl poměr mužů a žen vždy vcelku vyrovnaný a ani jedno z pohlaví nemělo výraznější převahu. Až do roku 1991 zde žilo větší množství žen, přičemž jedinou výjimku tvořily léta 1910 a 1921. Až od roku 1991 se pak situace obrátila a začalo zde žít více mužů.

Graf č. 28: Věková struktura obyvatel v letech 1900-2011

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Státního okresního archivu Plzeň (1900), Státního okresního archivu Plzeň (1910), Státního okresního archivu Nepomuk (1921), Sčítání lidu, domů a bytů (1970), Sčítání lidu, domů a bytů (1980), Sčítání lidu, domů a bytů (1991), Sčítání lidu, domů a bytů (2001), Sčítání lidu, domů a bytů (2011)

V následujícím grafu č. 28 je vyjádřena věková struktura za jednotlivá sčítání. Je velice zajímavé sledovat zde poměr mezi předproduktivní a poproduktivní složkou zdejších obyvatel. Až do roku 1921 byla předproduktivní složka ve výrazné převaze a dalo se tedy říci, že zdejší populace byla mladá. Zvrat nastal v roce 1970, kdy se rozdíl začíná výrazně zmenšovat a tento proces vyvrcholil v roce 1991, kdy se poproduktivní složka dostává před předproduktivní. V roce 2011 se ale opět situace obrací a zdejší populace tak opět začíná pomalu mládnout.

Tabulka č. 27: Národnostní struktura obyvatel v letech 1921-2001

národnost	1921	1970	1980	1991	2001
česká	494	546	472	412	452
slovenská	0	7	3	0	0
německá	0	2	1	0	0
moravská	0	0	0	0	1
nezjištěno	0	0	1	3	1
Celkem	494	555	482	415	454

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Státního okresního archivu Nepomuk (1921), Sčítání lidu, domů a bytů (1970), Sčítání lidu, domů a bytů (1980), Sčítání lidu, domů a bytů (1991), Sčítání lidu, domů a bytů (2001)

V tabulce č. 27 jsme znázornili situaci z hlediska národnosti jednotlivých sčítání. Na rozdíl od předchozích dvou grafů zde začínáme až od roku 1921. Je to dáno tím, že za léta 1900 a 1910 se nezjišťovala národnost obyvatelstva, ale pouze státní příslušnost. Bohužel nebyly k dispozici ani data o národnosti v roce 2011, a tak rok 2011 není v této tabulce rovněž uveden. Můžeme zde pozorovat, že za celou dobu, za kterou jsme analýzu prováděli, zde žila

výrazná převaha obyvatel české národnosti. Pouze v období 1970-1980 se zde vyskytovalo nepatrné množství obyvatel německé a slovenské národnosti, Ve sčítání z roku 1991 se však již nevyskytují a můžeme se pouze domnívat, zda sídlo opustili nebo zda se zařadili do skupiny zdejší populace, která národnost neuvedla. Od roku 1991 zde žijí pouze obyvatelé české národnosti a výjimku tvoří pouze několik málo již zmíněných jedinců, u kterých nebyla národnost zjištěna.

Poslední charakteristiku, kterou zde srovnáváme, je druh zaměstnání zdejších obyvatel. Jak jsme mohli vypožorovat z tabulek a grafů, které byly vloženy do předchozích kapitol, většina obyvatel v letech 1900-1921 pracovala v zemědělství anebo v průmyslu. Průmysl zde měl v tomto ohledu mírně navrch, přičemž podniky, které zdejší obyvatelstvo zaměstnávaly, byly z velké většiny Továrna v Třemošné, Západočeská továrna v Horní Bříze nebo závody Emila Škody v Plzni. Z hlediska zemědělství lidé obdělávali vlastní pozemky. Od roku 1970 jsme pak mohli pozorovat, že většina lidí, pracujících v zemědělství, přešla do JZD, LVD nebo JHR. V dnešní době je však zaměstnání zdejších obyvatel velmi rozmanité. Je to dáno i tím, že se sídlo nachází v blízkosti několika větších měst, ať už se jedná o sousední sídlo Třemošná, Plzeň (3 km vzdálená), Horní Břízu (4 km vzdálená) nebo třeba Kaznějov (8 km vzdálený). Převážná většina zdejších obyvatel ale musí za zaměstnáním dojíždět.

5. Historický vývoj z hlediska urbanismu

Sídlo spadá do katastrálního území Záluží u Třemošné a v současnosti má toto území velikost přibližně 6.50 km². V této kapitole jsem se zabýval tím, jak se sídlo měnilo od konce 19. století až do roku 2012.

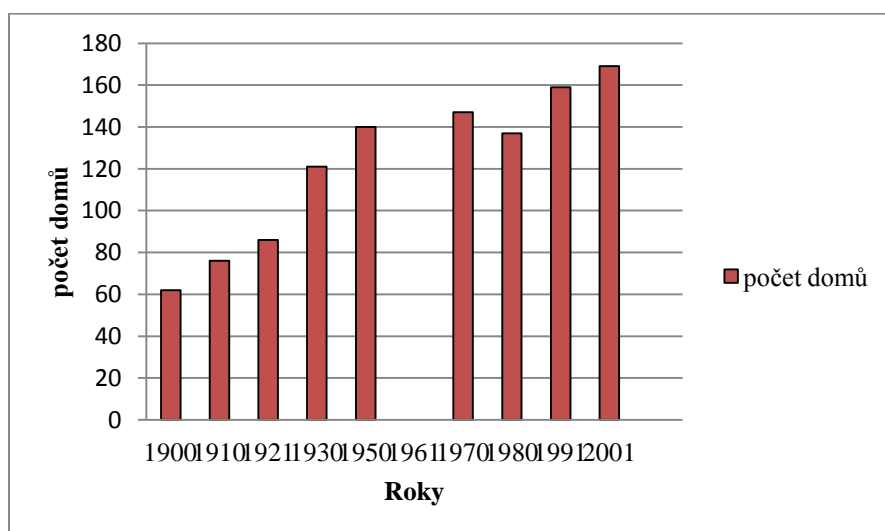
5.1. Vývoj počtu domů

Tabulka č. 28: Počet domů v sídle Záluží v letech 1900-2001

Rok	Počet domů
1900	62
1910	76
1921	86
1930	121
1950	140
1961	-
1970	147
1980	137
1991	159
2001	169

Zdroj: Růžková, Škrabal (2007)

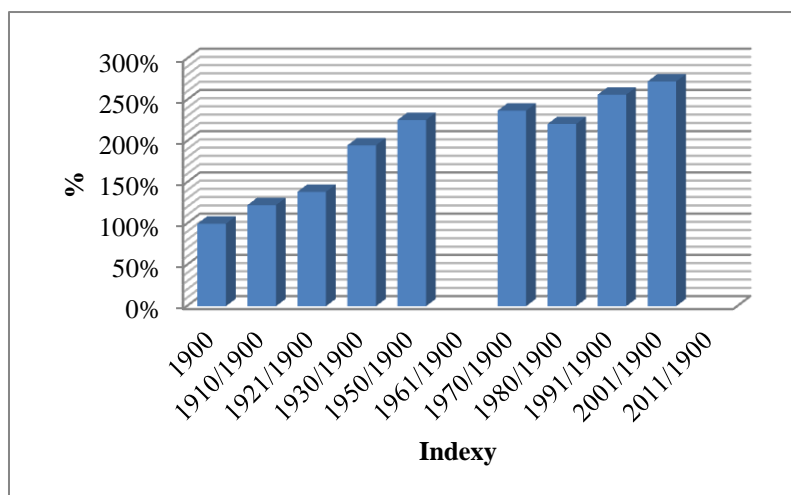
Graf č. 29: Vývoj počtu domů v sídle Záluží v letech 1900-2001

Zdroj: Růžičková, Škrabal (2007)

Z Historického lexikonu obcí ČR 1869-2005 můžeme vidět, že v roce 1900 bylo v Záluží celkem 62 domů. Toto číslo se postupně zvyšovalo a v roce 1950 se zde nacházelo 140 domů. Je velká škoda, že se nepodařilo sehnat data za rok 1961, která nejsou v lexikonu uváděna. V roce 1970 pak počet vystoupal na číslo 147. Pouze v roce 1980 dochází k poklesu o 10 domů. V letech 1991 a 2001 pak dochází k opětovnému nárůstu domů. Za rok 2011 se nám bohužel nepodařilo získat data o počtu budov, a proto nejsou v tabulce č. 28 zahrnuta. Na základě tabulky č. 28 a grafu č. 29 byl následně vytvořen graf indexu vývoje domů. Graf č. 30 znázorňuje skutečnost, že se počet domů výrazným způsobem zvyšuje. V období let 1900-1930 se počet domů zvýšil takřka o 100%, konkrétně o 95%. V roce 1950 pak už tento nárůst činil hodnotu 126%. V současnosti se nárůst dokonce blíží hodnotě 200%.

Graf č. 30: Index vývoje domů v letech 1900-2001

Zdroj: vlastní zpracování dle Růžková, Škrabal (2007)

Tabulka č. 29: Srovnání vývoje počtu domů sídla Záluží a ORP Třemošná v letech 1900-2001

Rok	Počet domů v Záluží	Počet domů v Třemošné
1900	62	171
1910	76	207
1921	86	266
1930	121	475
1950	140	660
1961	-	856
1970	147	777
1980	137	809
1991	159	874
2001	169	913

Zdroj: Růžičková, Škrabal (2007)

V závěru této kapitoly jsem podobně jako v případě obyvatel srovnal vývoj počtu domů v sídle Záluží s vývojem počtu domů v ORP Třemošná. Na rozdíl od počtu obyvatel zde docházelo k podobnému jevu. V Záluží i v Třemošné docházelo od roku 1900 k neustálému nárůstu počtu domů. V obou sídlech došlo pouze jednou k situaci, že počet domů se snížil. V Záluží se tak stalo v roce 1980 a v Třemošné o deset let dříve. Od těchto inkriminovaných let však opět dochází k nárůstu. Můžeme tedy říci, že v obou sídlech probíhal vývoj velmi podobným způsobem.

5.2. Vývoj struktury domů v letech 1970-1991

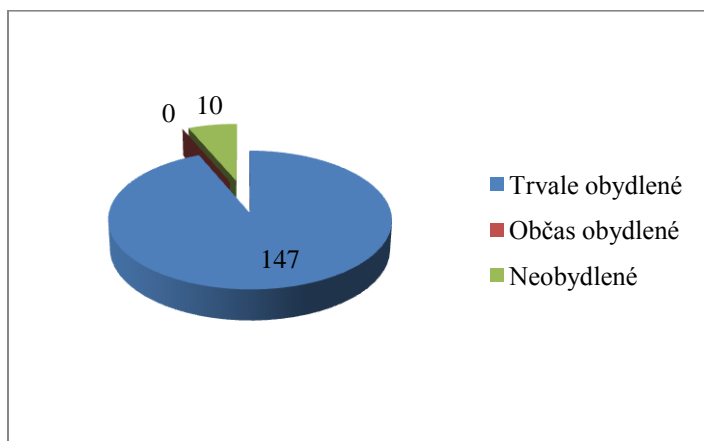
5.2.1. Vývoj počtu domů v letech 1970-1991

Tabulka č. 30: Počet domů v sídle Záluží v roce 1970

Typ domu	Trvale obydlené	Občas obydlené	Neobydlené
Rodinné domky	134	0	5
Zemědělské usedlosti	13	0	1
Ostatní budovy	0	0	4

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1970)

Graf č. 31: Počet domů v sídle Záluží v roce 1970

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1970)

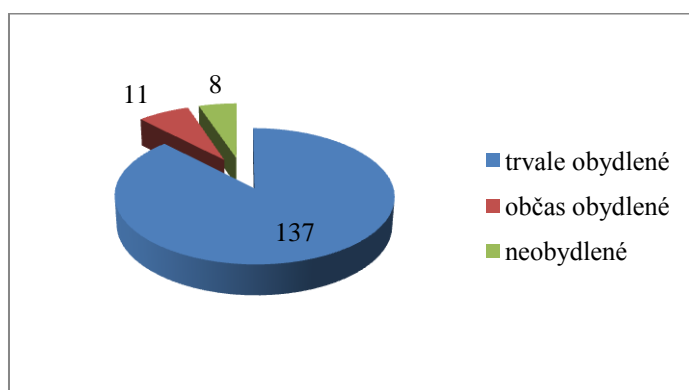
V roce 1970 obsahovalo sídlo Záluží celkem 157 domů, což znamená, že se počet neshoduje s údajem v Historickém lexikonu. Je proto možné se domnívat, že se do lexikonu v roce 1970 nezapočítávaly domy neobydlené. Z těchto 157 domů jich bylo celkem 147 obydleno trvale a 10 neobydleno. Nenacházel se zde žádný dům, který by byl osídlen jen občas, čímž se rozumí rekreačně.

Tabulka č. 31: Počet domů v sídle Záluží v roce 1980

Typ domu	Trvale obydlené	Občas obydlené	Neobydlené
Rodinné domky	136	11	8
Bytové domy	1	0	0
Ostatní budovy	0	0	0

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1980)

Graf č. 32: Počet domů v sídle Záluží v roce 1980

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1980)

V roce 1980 obsahovalo sídlo Záluží celkem 156 domů. Z těchto 156 domů jich bylo celkem 137 obydleno trvale a 8 neobydleno. Zbylých 11 domů pak bylo obydleno občas, a tudíž sloužily jako rekreační chaty a chalupy.

Tabulka č. 32: Počet domů v sídle Záluží v roce 1991

Typ domu	Trvale obydlené	Neobydlené
Rodinné domky	121	37
Bytové domy	0	1
Ostatní budovy	0	0

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1991)

V roce 1991 obsahovalo sídlo Záluží celkem 158 domů. Z tohoto počtu bylo celkem 121 trvale obydleno a zbylých 38 neobydleno. Je zajímavé, že po roce 1989 odtud zmizely občas obydlené domy, které dříve sloužily jako rekreační objekty. Je tudíž předpoklad, že se z nich staly domy trvale obydlené.

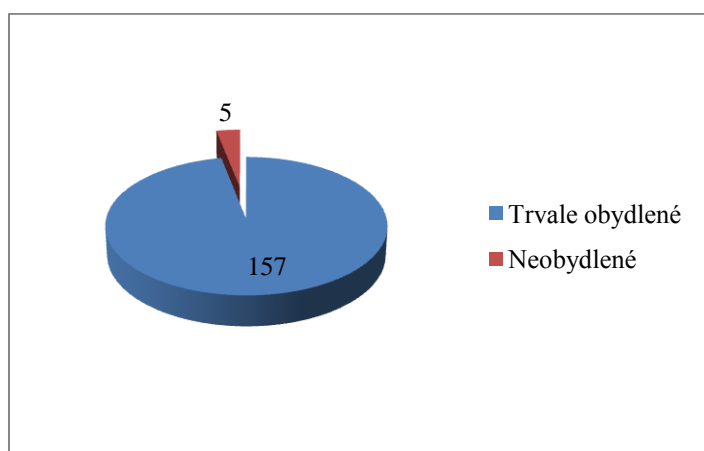
5.2.2. Vývoj počtu bytů v letech 1970-1991

Tabulka č. 33: Počet bytů v sídle Záluží v roce 1970

Typ domu	Počet bytů celkem	Trvale obydlené	Občas obydlené	Neobydlené
Rodinné domky	148	143	0	5
Zemědělské usedlosti	14	14	0	0

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1970)

Graf č. 33: Počet bytů v sídle Záluží v roce 1970

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1970)

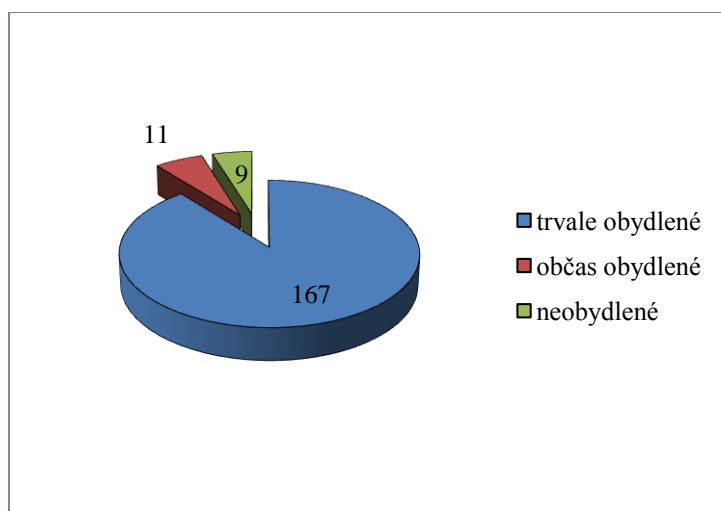
V roce 1970 bylo v sídle Záluží celkem 162 bytů. V tabulce číslo 33 můžeme pozorovat, že celkem 148 jich bylo v rodinných domech a 14 v zemědělských usedlostech. A jak můžeme pozorovat na grafu číslo 33, pouze pět těchto bytů bylo tehdy neobydleno.

Tabulka č. 34: Počet bytů v sídle Záluží v roce 1980

Typ domu	Počet bytů celkem	Trvale obydlené	Občas obydlené	Neobydlené
Rodinné domky	185	165	11	9
Bytové domy	2	2	0	0

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1980)

Graf č. 34: Počet bytů v sídle Záluží v roce 1980

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1980)

V roce 1980 bylo v sídle Záluží celkem 187. Oproti roku 1970 zde tak přibylo 25 bytových jednotek. V tabulce číslo 34 můžeme pozorovat, že celkem 185 jich bylo v rodinných domech a další dva byty pak v bytovém domě. Na grafu č. 34 pak můžeme pozorovat, že z tohoto počtu bylo celkem 167 bytů osídleno trvale, dalších 11 sloužilo k občasnému pobytu a zbylých 9 bytů (všechny v rodinných domech) bylo neosídleno.

Tabulka č. 35: Počet bytů v sídle Záluží v roce 1991

Typ domu	Počet bytů celkem	Trvale obydlené	Neobydlené
Rodinné domky	186	149	37
Bytové domy	1	0	1

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1991)

V roce 1991 se z hlediska počtu bytů situace v sídle Záluží oproti roku 1980 téměř nezměnila. Oproti předchozímu sčítání zde ubyla pouze jedna bytová jednotka (1980: 187 a 1991: 186). V tabulce č. 35 si můžeme povšimnout zajímavého faktu, počet neobydlených bytů se v tomto roce shodoval s celkovým počtem neobydlených domů (37). Můžeme také pozorovat, že oproti roku 1980 zde došlo k demolici jednoho bytového domu, zatímco ten zbylý zůstal neobydlen. Obyvatelstvo sídla Záluží v roce 1991 kompletně žilo v soukromých rodinných domech.

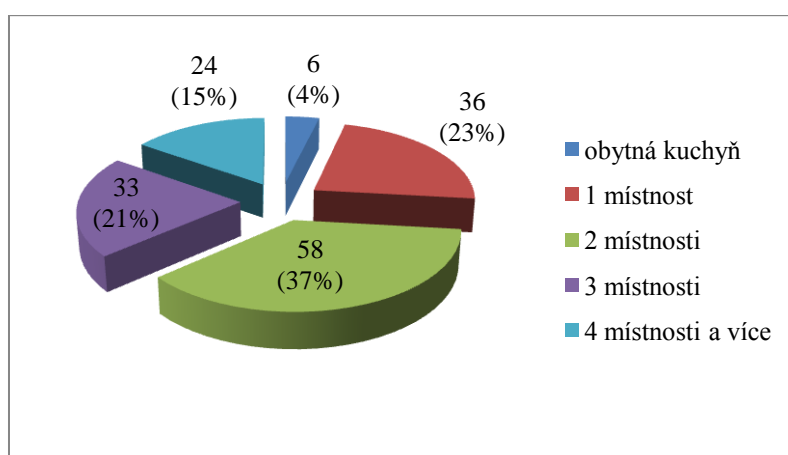
5.2.3. Vývoj počtu místností v trvale obydlených bytech v letech 1970-1991

Tabulka č. 36: Počet místností v trvale obydlených bytech v roce 1970

Typ domu	Obytná kuchyň	1 místnost	2 místnosti	3 místnosti	4 místnosti a více
Rodinný dům	6	33	54	30	20
Zemědělská usedlost	0	3	4	3	4

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1970)

Graf č. 35: Počet místností v trvale obydlených bytech v roce 1970

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1970)

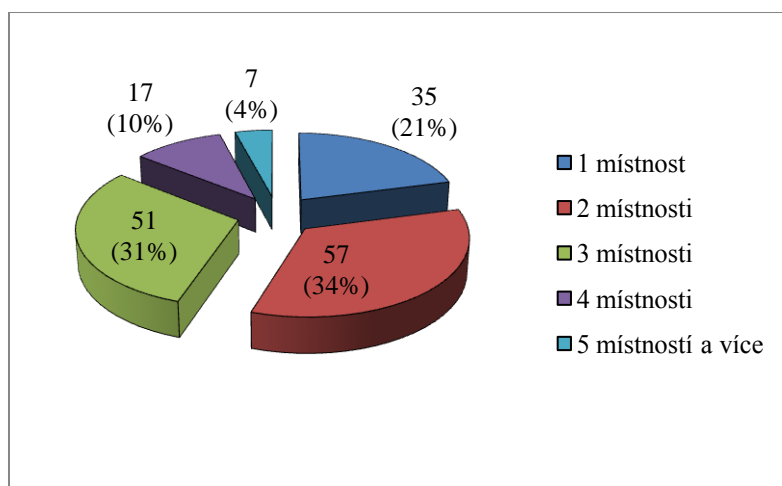
V roce 1970 žilo v sídle Záluží nejvíce rodin v bytech se dvěma pokoji a to 58 rodin. Na druhém místě jsou byty s jedním pokojem (36) a pak následují byty se třemi pokoji a byty se čtyřmi pokoji a více. Je zajímavé, že v tomto roce zde celkem šest rodin obývalo byty, které obsahovaly pouze obytnou kuchyň.

Tabulka č. 37: Počet místností v trvale obydlených bytech v roce 1980

Typ domu	1 místnost	2 místnosti	3 místnosti	4 místnosti	5 místností a více
Rodinný dům	33	57	51	17	7
Bytový dům	2	0	0	0	0

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1980)

Graf č. 36: Počet místností v trvale obydlených bytech v roce 1980

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1980)

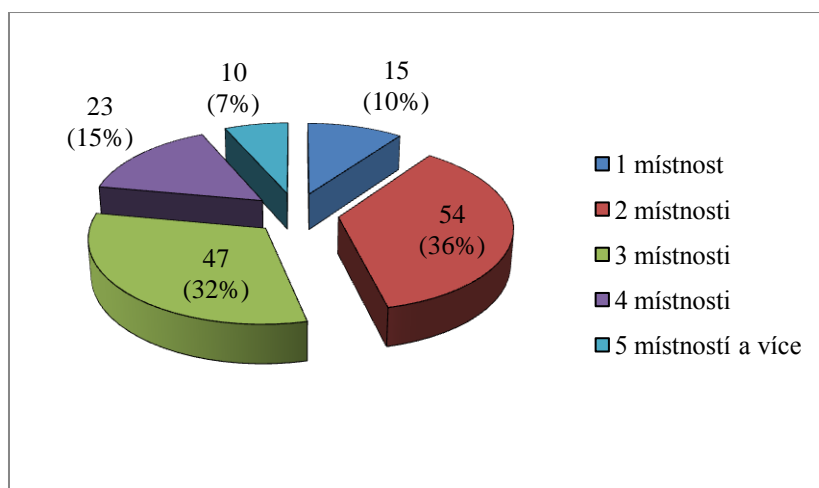
V roce 1980 žilo v sídle Záluží nejvíce rodin v bytech se dvěma pokoji a to 57 rodin. Na druhém místě jsou byty se třemi pokoji (51) a na třetí pozici se nachází byty s jedním pokojem, které vlastnilo celkem 35 domácností. Na posledních dvou příčkách se pak nachází „nejluxusnější byty“, tedy čtyřpokojové a pětipokojové nebo i více. V prvním případě se jedná o 17 rodin, které tyto byty vlastnily a ve druhém případě pouhých 7 rodin. Graf č. 36 tak jasně ukazuje, že více než třípokojový byt byl v roce 1980 v sídle Záluží dost velká vzácnost a ne každá rodina si ho zřejmě mohla dovolit.

Tabulka č. 38: Počet místností v trvale obydlených bytech v roce 1991

Typ domu	1 místnost	2 místnosti	3 místnosti	4 místnosti	5 místností a více
Rodinný dům	15	54	47	23	10
Bytový dům	0	0	0	0	0

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1991)

Graf č. 37: Počet místností v trvale obydlených bytech v roce 1991

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů (1991)

V roce 1991 mělo nejvíce rodin dvoupokojový byt (54 rodin). Situace se tedy oproti roku 1980 příliš nezměnila. Na druhém místě pak opět byly byty se třemi pokoji (47 rodin) a na třetím místě pak byty se čtyřmi pokoji (23 rodin), což je změna oproti roku 1980. Na tomto postu totiž vystřídalý jednopokojové byty. Ty pak můžeme najít na čtvrté pozici (10 domácností). Naopak byty s pěti a více pokoji byly i v tomto roce spíše výjimka.

5.3. Analýza zástavby sídla

Na obrázku číslo 2 můžeme sledovat, jak vypadalo sídlo Záluží v roce 1837, tedy v průběhu 19. století. Pro jeho vytvoření posloužil historický mapový list stabilního katastru. Můžeme zde vidět, že sídlo obklopovala pole, louky a pastviny (obecní i soukromé). I tento pohled tedy nahrává skutečnosti, že tehdejší obyvatelstvo se živilo převážně zemědělskou činností. Buď se jednalo o hlavní povolání, anebo o činnost, kterou vykonávali po pracovní době. Jednalo se o tzv. „druhé povolání“. (Státní okresní archiv Plzeň, 1900). Na obrázku číslo 3 je pak tehdejší osada znázorněna v bližším měřítku. Tehdejší sídlo tvoří z dnešního Záluží pouze oblast návsi. Tehdy se zde nacházelo pouze cca 40 domů a z toho přibližně 30 sloužilo k obývání, zbytek tvořily stáje, stodoly atd. Je však velice zajímavé, že všechny tehdejší domy, sloužící k bydlení, se v Záluží dochovaly do dnešní doby, a i když řada z nich prošla výraznou rekonstrukcí, slouží zdejším obyvatelům dodnes. Rovněž se dá říci, že v této době nebyly Záluží a Třemošná v tak úzkém kontaktu, neboť obě sídla od sebe oddělovala řada polních a pastvinných ploch.

Na obrázku číslo 4 je pak znázorněno Záluží v roce 1938 pomocí ortofotomapy. Bohužel jeho kvalita nebyla dostatečná, aby se dal zpracovat v rámci programu ArcGIS. Jednalo se o poslední rok před vypuknutím 2. světové války. Můžeme zde pozorovat, že se sídlo výrazným způsobem rozrostlo. Vznikla zde osada dnes nazývaná „Kytorky“ (označená

červenou elipsou) a rovněž se začínají stavět první budovy podél hlavní cesty spojující Záluží s Třemošnou.

Obrázek číslo 5 nám ukazuje Záluží v roce 1956, Dá se říci, že období 2. světové války toto sídlo nikterak nepoznamenalo a oproti roku 1938 se příliš neliší. Pouze přibývá několik málo domů podél cesty mezi Zálužím a Třemošnou. Všechny budovy jsou na tomto obrázku zvýrazněny žlutou barvou.

Naše analýza pokračuje až rokem 1998, z důvodu nízké kvality ortofotomapy za rok 1970, který nebylo možné zpracovat. Obrázek číslo 6 nám znázorňuje Záluží v roce 2012. Je zde znázorněno, jak se Záluží od roku 1998 do roku 2012 rozrůstalo. Můžeme pozorovat, že od roku 1956 došlo do roku 1998 k výraznému nárůstu zdejších domů. Na obrázku jsou oranžově znázorněny budovy, které byly postaveny do roku 1998. Došlo k nárůstu počtu domů v osadě „Kytorky“, vzniká nová osada „Loužek“ a začíná se stavět i podél silnice č. II/180 vedoucí do Plzně. Po roce 1990 zde vzniká malá chatová osada. Je zajímavé, že v celém sídle byly v roce 1998 pouze čtyři budovy, které nebyly v soukromém vlastnictví a nesloužily k obývání. Jednalo se o čistící stanici odpadních vod, hasičskou zbrojnici, bývalou školní budovu a Kulturní dům. Za dalších sedm let (rok 2005) pak v Záluží přibývá dalších sedm rodinných domků (znázorněny žlutou barvou). Ovšem největší nárůst nastává po roce 2006, kdy začíná obec Třemošná rozprodávat zdejší pozemky (louky a orné plochy) do soukromého vlastnictví. Tímto okamžikem zde vzniká nová satelitní oblast obsahující zhruba třicet nových budov, především rodinných domů.

Tabulka č. 39: Plocha zastavěného území

	1837	1956	1998	2005	2012
Plocha budov v m ²	22 952	25 414	46 695	48 580	65 522

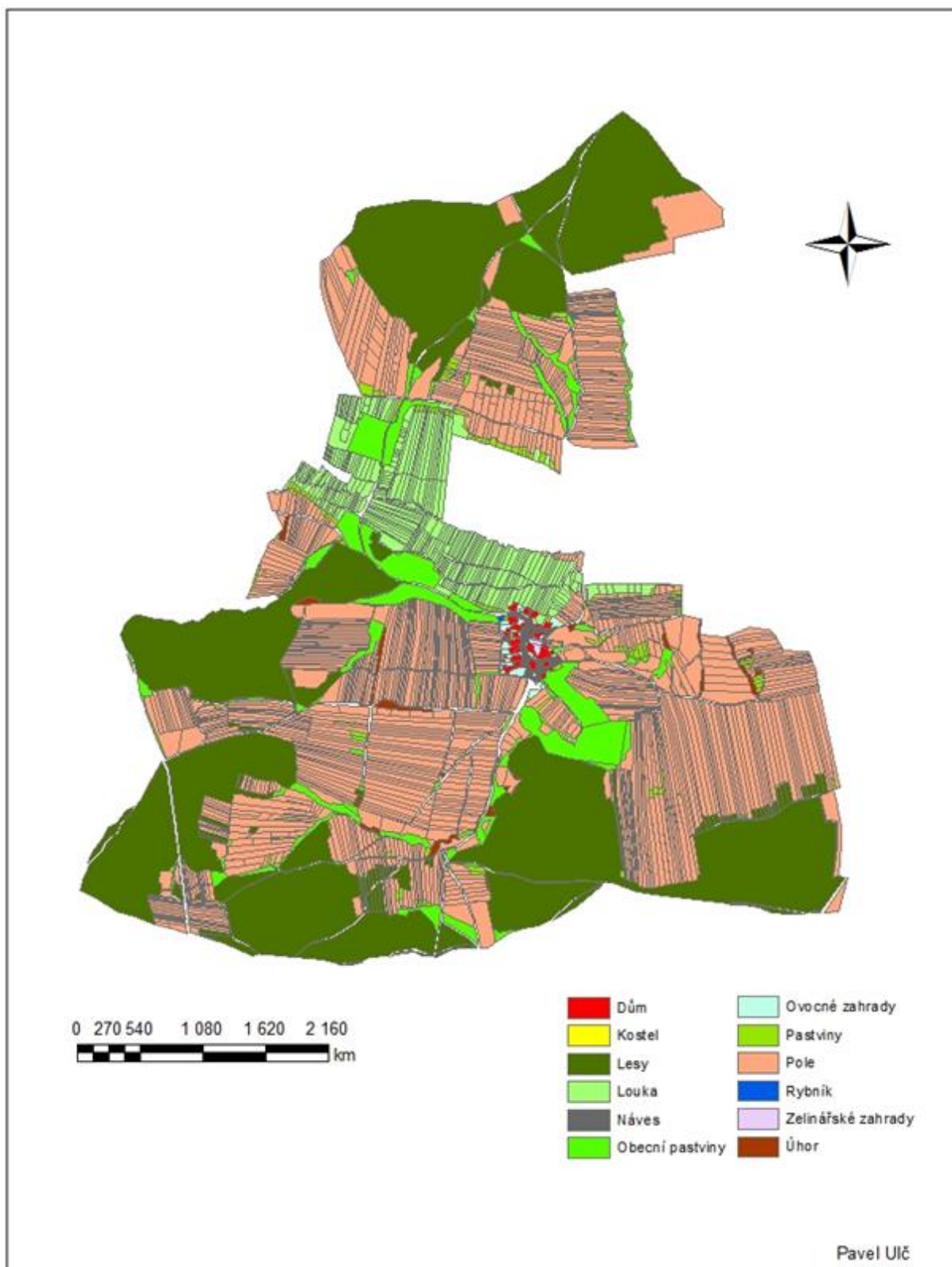
Zdroj: vlastní zpracování dle dat z Geoportál Plzeňského kraje (2016)

V tabulce č. 39 můžeme vidět, jakým způsobem se od konce 19. století do dnešní doby zvýšil počet zastavěných ploch. Zatímco v roce 1837 byla zastavěná plocha pouze 22 952 m², za dalších takřka sto dvacet let se toto číslo zvýšilo o dva a půl tisíce. V roce 1998 už je tato hodnota 46 695 m², z čehož vyplývá, že zde došlo k takřka dvojnásobnému nárůstu zastavěných ploch. Jak už bylo řečeno, do roku 2005 se pak zde postavily pouze další čtyři budovy, a tudíž i hodnota zastavěné plochy se zvýšila jen nepatrně. Za dalších sedm let zde ale pozorujeme další výrazný nárůst zastavěných ploch způsobený výstavbou už jednou zmiňovaného satelitního sídla.

Na obrázku č. 7 můžeme vidět současnou urbanistickou strukturu sídla Záluží. Původní jádro sídla Záluží z roku 1837 tvoří dnešní okolí návsi. Sídlo zastává především obytnou funkci, a proto jsou zde zastoupeny především rodinné domy, které tvoří převážnou většinu zdejší zastavěné plochy. Na severu sídla se nachází již zmiňovaná chatová osada a na jihovýchodě pak satelitní sídlo. Služby jsou zde na minimální úrovni a můžeme zde nalézt pouze autoservis (viz. Příloha č. 4), Kulturní dům s pohostinstvím (viz. Příloha č. 2) a

hasičskou zbrojnici (viz. Příloha č. 3). Zatímco autoservis se nachází v oblasti původního jádra sídla Záluží při silnici č. II/180 směrem do Plzně, kulturní dům a hasičská zbrojnice jsou umístěny přibližně do středu zdejšího sídla. V kontaktu s těmito dvěma objekty je i budova bývalé školy (viz. Příloha č. 1), která v dnešní době už ale patří soukromému majiteli. Můžeme zde nalézt také již zmíněnou čistící stanici odpadních vod (na severovýchodě území) a areál bývalého kravína (viz. Příloha č. 5). Vzhledem ke skutečnosti, že sídlo spadá pod správu sousední Třemošné, která je z hlediska služeb a infrastruktury na mnohem vyšší úrovni, není zde mnoho důvodů se domnívat, že by se zdejší situace do budoucna výrazným způsobem změnila.

Obr. č. 2.: Model katastrálního území sídla Záluží v roce 1837

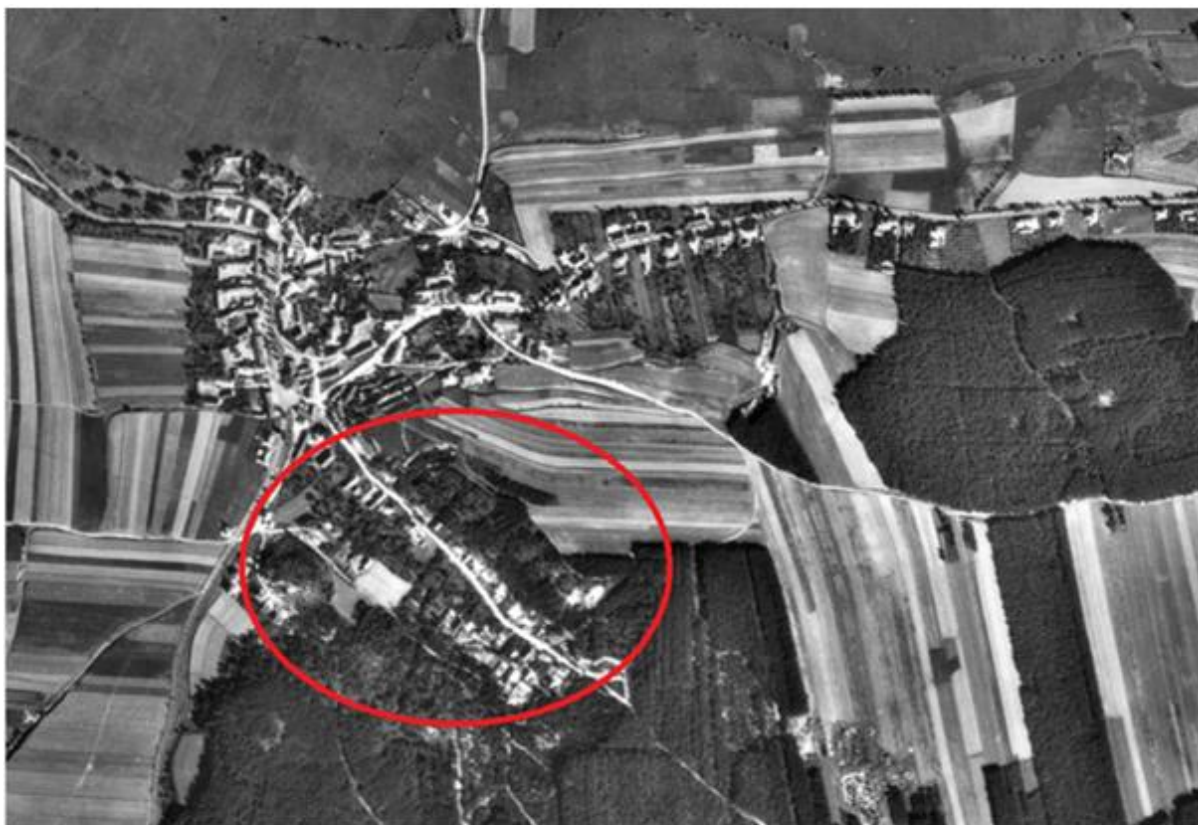
Zdroj: vlastní zpracování v softwaru ArcMap 10.2 (ESRI, 2013); podkladová mapa CO stabilního katastru Čech (2015)

Obr. č. 3: Model osady sídla Záluží v roce 1837

Zdroj: vlastní zpracování v softwaru ArcMap 10.2 (ESRI, 2013); podkladová mapa CO stabilního katastru Čech (2015)

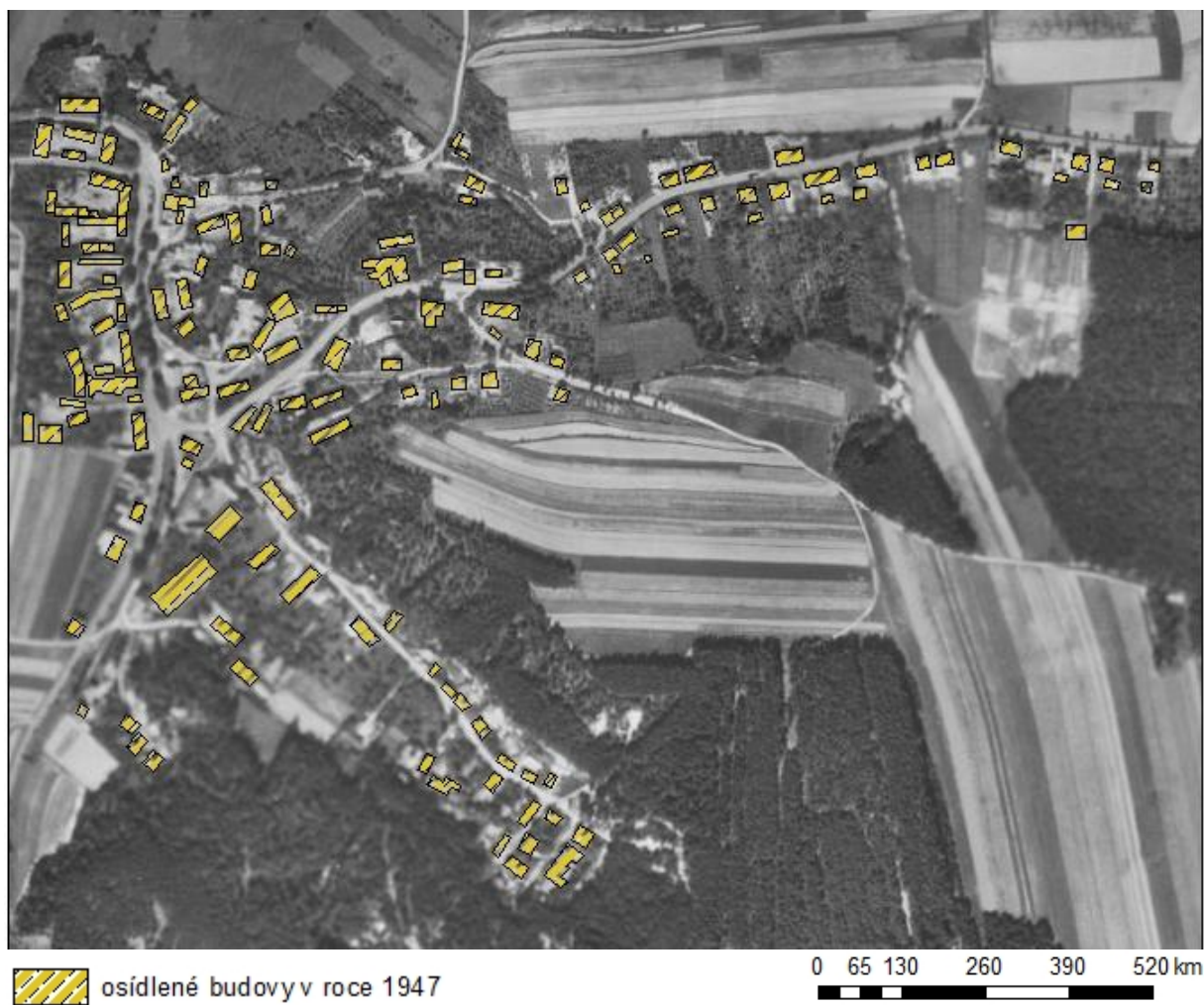
Obr. č. 4: Ortofotomapa Záluží z roku 1938

— osada "Kytorky"

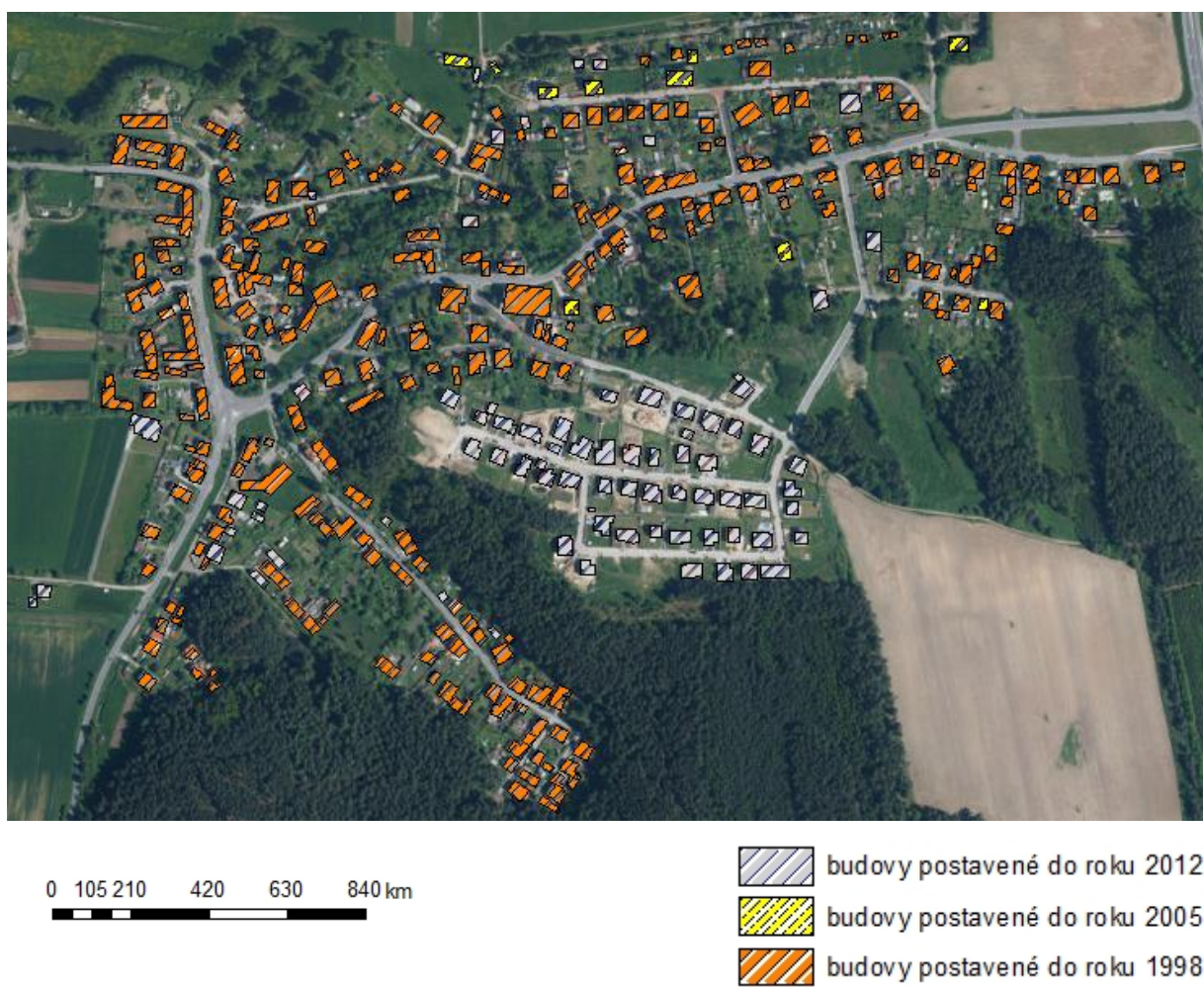
Zdroj: Geoportál Plzeňského kraje (2016)

Obr. č. 5: Model sídla Záluží v roce 1956

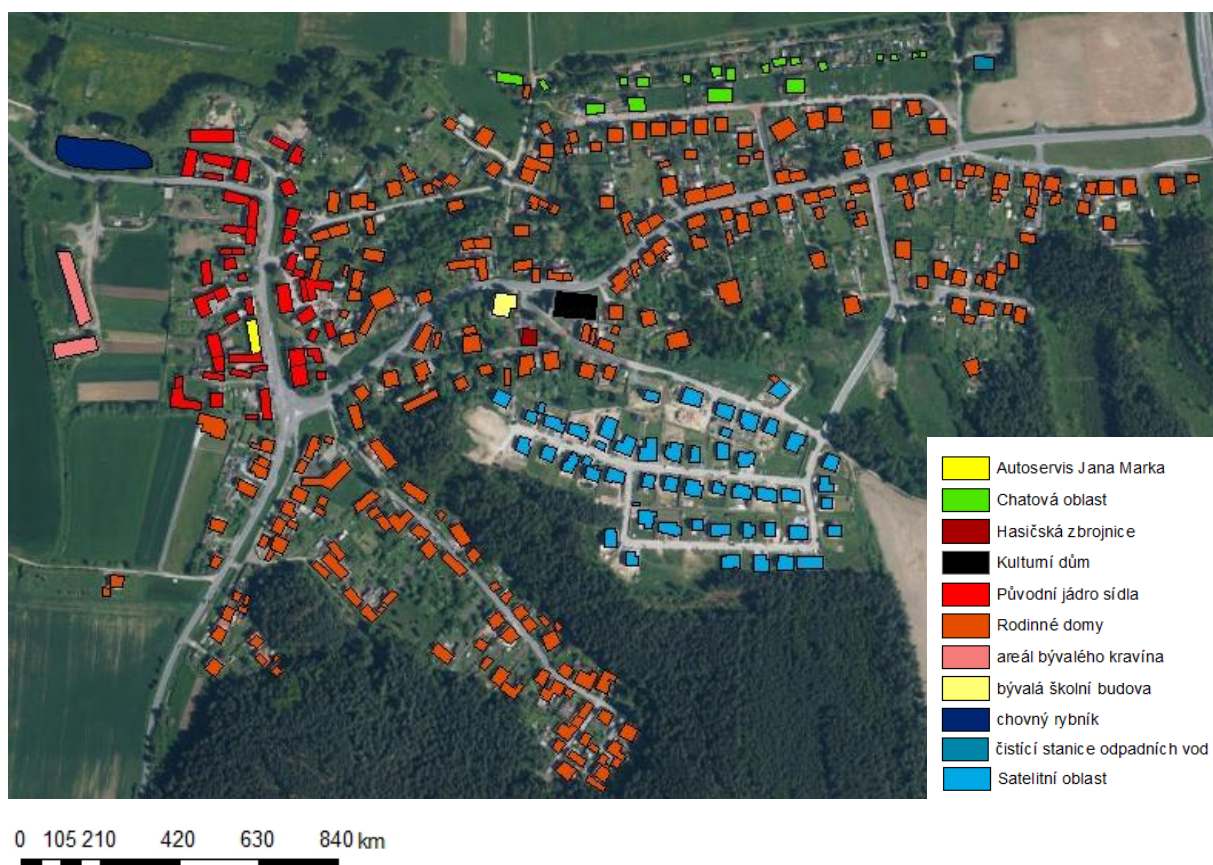
Zdroj: vlastní zpracování v softwaru ArcMap 10.2 (ESRI, 2013); podkladová mapa z portálu Geoportál.Plzeňského-kraje.cz (2016)

Obr. č. 6: Model současného sídla Záluží

Zdroj: vlastní zpracování v softwaru ArcMap 10.2 (ESRI, 2013); podkladová mapa z portálu Geoportál.Plzeňského-kraje.cz (2016)

Obr. č. 7: Urbanistická a funkční struktura budov a objektů v Záluží

Zdroj: vlastní zpracování v softwaru ArcMap 10.2 (ESRI, 2013); podkladová mapa z portálu Geoportál.Plzeňského-kraje.cz (2016)

6. Závěr

Sídlo Záluží leží v Plzeňském kraji zhruba pět kilometrů od Plzně. Do roku 1960 tvořilo samostatnou obec, ale po roce 1960 došlo k jeho připojení k sousední obci Třemošná. Tento okamžik se také podepsal na technické infrastruktuře Záluží, která je na velmi nízké úrovni.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zjistit, jakým způsobem se Záluží od konce 19. století do současné doby vyvíjelo, a to z hlediska demografie a urbanismu. K hodnocení změn v demografii byly zvoleny sčítání obyvatel z let 1900, 1910, 1921, 1970, 1980, 1991, 2001 a 2011, z nichž byla provedena podrobná analýza. V roce 1910 zde žilo 576 obyvatel, ale v roce 1921 došlo k jeho poklesu, což se dá vysvětlovat doznívajícími následky 1. světové války. Od roku 1970 zde pak dochází k neustálému poklesu počtu obyvatel: 1970: 553; 1980: 477 a 1991: 415. Obrat nastává od roku 2001, kdy se sídlo začíná opětovně rozrůstat, dochází k mohutné suburbanizaci a počet obyvatel se rapidně zvyšuje. Jedním z důvodů je fakt, že se Záluží nachází v ideální lokaci mezi velkými městy Plzeň, Horní Bříza, Kaznějov a tudíž má zdejší populace blízko do svých zaměstnání. Druhou skutečností je fakt, že se do Záluží začali hromadně stěhovat bývalí obyvatelé Plzně, kteří si zřejmě chtěli odpočinout od ruchu velkoměsta. V práci jsem se zaměřil také na věk obyvatelstva. Výsledek mé analýzy ukázal, že do roku 1921 zde žilo obyvatelstvo velmi mladé. Situace se mění přibližně kolem roku 1970, kdy zdejší populace začíná pomalu stárnout a podobně jako při poklesu počtu obyvatel dochází ke kumulaci v roce 1991, kdy je poproduktivní obyvatelstvo ve výrazné převaze. Od roku 2001 však nastává obrat a zdejší populace opět pomalu začíná mládnout. Ve všech vybraných letech pracovalo nejvíce zdejších obyvatel v oblasti průmyslu. Nepatrným problémem je skutečnost, že museli nebo musí za prací dojíždět. Tato situace se od roku 1900 příliš nezměnila, protože Záluží v minulosti nenabízelo takřka žádné pracovní příležitosti vyjma zemědělství a v dnešní době už vůbec žádné. Zdejší obyvatelé tak nejčastěji pracovali v keramických závodech v Horní Bříze nebo v Třemošné, anebo ve Škodových závodech v Plzni. Dnes je však sortiment práce zdejších obyvatel velmi rozmanitý.

Počátek urbanismu započal v tomto území ve 14. století. Při hodnocení vývoje urbanismu jsem v mé práci zjistil, že počet domů potažmo množství zastavěných ploch se v průběhu zkoumaného období zvýšil takřka trojnásobně. Zatímco v roce 1837 bylo v Záluží zastavěno pouze 0,023 km², v roce 2012 už tato hodnota činila 0,066 km². Mezi léty 1980-1991 zde dochází k procesu urbanizace, kdy zdejší populace začíná odcházet do okolních měst. Po roce 1991 zde došlo k hromadnému rozprodání zdejších pozemků, především orných ploch (soukromých i obecních) a sídlo se začalo postupně rozrůstat. Největší „boom“ nastává po roce 2005, kdy se město Třemošná začíná „zbavovat“ zdejších obecních pozemků, které přecházejí do soukromého vlastnictví a v sídle Záluží tak vzniká nové satelitní území. Tím je zároveň započat proces suburbanizace a sídlo se začíná rozrůstat.

V současnosti má Záluží především obytnou vlastnost. Jedná se o sídlo s minimální nabídkou služeb (obchod s potravinami, autoservis, kulturní dům a hasičská zbrojnice) a chabou infrastrukturou, přičemž zdejší obyvatelé tak musí k uspokojení svých potřeb

navštěvovat okolní sídla. Kromě již zmíněného „satelitu“ se zde po roce 1990 postavila i chatová oblast čítající cca 20 budov.

Závěrem lze dodat, že ačkoliv je Záluží malinkou „osadou“, která postrádá takřka veškeré prvky infrastruktury potřebné k uspokojení lidských potřeb, leží toto sídlo v takřka ideální poloze. Zdejší obyvatelé mají blízko do všech okolních větších měst (Plzeň, Horní Bříza, Kaznějov). Díky tomuto faktu zde došlo po roce 2001 k procesu suburbanizace a dá se předpokládat, že bude i v budoucnu lákat nové a nové zájemce o bydlení, a že se sídlo bude neustále rozrůstat.

7. Použité zdroje

7.1. Literatura

Atlas podnebí Česka, 2007. Climate atlas of Czechia. 1. vyd. Praha: Český hydrometeorologický ústav. ISBN 978-80-86690-26-1.

BARTOŠ, M., KUŠOVÁ, D., TĚŠITEL, J., a kol., 2011. **Amenitní migrace do venkovských oblastí České republiky**. Nakladatelství Lesnická práce, Kostelec nad Černými lesy, 196 s.

BINEK, Jan, Hana SVOBODOVÁ, Jan HOLEČEK, Alena PŘIBYLÍKOVÁ, Kateřina CHABIČOVSKÁ a Iva GALVASOVÁ. **Synergie ve venkovském prostoru - Přístupy k řešení problémů rozvoje venkovských obcí**. 1. vydání. Brno: GaREP, spol. s r. o., 2010. 120 s. ISBN 978-80-904308-4-6.

BUMBA, Jan. **Regionální struktura a vývoj systému osídlení ČSR**. Praha: Grada Publishing a.s., 2007. 192 s. ISBN 978-80-247-6692-8.

DEMEK, Jaromír, 1987. **Obecná geomorfologie**. 1. vyd. Praha: Academia. 476 s.

CHALUPA, Petr, 1992. **Geografie obyvatelstva a sídel v přehledu a cvičeních: učební texty pro studenty učitelského studia zeměpisu**. 1. vyd. Masarykova univerzita, 109 s. ISBN 80-210-0448-7.

KOUTNÝ, J. 2006. Urbanistické aspekty suburbanizace (prezentace). In Šilhánková, V. et. al. Suburbanizace - hrozba fungování (malých) měst. Civitas per Populi, Hradec Králové: 20.

LOQUENZ, Jan, ŠIMON, Martin, 2013. „Amenitní migrace.“ Geografické rozhledy (2): 26-17. ISSN 1210-3004.

MAJEROVÁ, Věra, 2001. **Tři české vesnice: (srovnání)**. Vyd. 1. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2001. ISBN 80-213-0848-6.

NOVOTNÁ, Marie, a kol, 2005. **Problémy periferních oblastí**. Praha: Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. 184 s. ISBN 80-86561-21-6.

OUŘEDNÍČEK, M. & TEMELOVÁ, J. 2008. Současná česká suburbanizace a její důsledky. Veřejná správa 4.

ŠVEHLA, Antonín, 1997. **Český venkov na přelomu tisíciletí: Příspěvky ze semináře**. Vyd. 1. Praha: Česká zemědělská univerzita. 88 s. : obr., tab., grafy, ISBN 80-213-0381-6

VOTRUBEC, Ctibor, 1980. **Lidská sídla, jejich typy a rozmístění ve světě**. Vyd 1. Praha. Academia. 393 s. ISBN 21-01-80.

7.2. Elektronické zdroje

BAŠE, VOREL, 2010. Principy a pravidla územního plánování. [online]. Ústav územního rozvoje. [citováno 30. 8. 2015]. Dostupné z www: <http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/internetove-prezentace/principy-a-pravidla-uzemniho-planovani/pap-uvod-20110620.pdf>

BENÝŠKOVÁ, Veronika. **Vývoj vesnice Rabštejn nad Střelou od 19. století do současnosti**. Plzeň, 2014. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta ekonomická.

Český statistický úřad [online]. 2016 [citováno 10. 3. 2016]. Dostupné z www: <http://www.czso.cz/>

Český statistický úřad, 2012. Historie sčítání lidu na území České republiky I. [online]. Praha: ČSÚ. [citováno 26. 10. 2015]. Dostupné z www: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/historie_scitani_lidu_na_uzemi_ceske_republiky_i

Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 1. 12. 1970. Elektronická databáze dat, Český statistický úřad. [citováno 23. 11. 2015]

Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 1. 11. 1980. Elektronická databáze dat, Český statistický úřad. [citováno 23. 11. 2015]

Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 3. 3. 1991. Elektronická databáze dat, Český statistický úřad. [citováno 23. 11. 2015]

Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 16. 3. 2001. Elektronická databáze dat, Český statistický úřad. [citováno 17. 03. 2016]

Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 26. 3. 2011. Elektronická databáze dat, Český statistický úřad. [citováno 17. 03. 2016]

DOBŘÁ, Helena. **Urbanizace a suburbanizace v Plzeňském kraji od začátku 20. století**. Plzeň, 2013. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta Pedagogická

FILIPEC, Jakub. **Vývoj sídla Ejpovice od 19. století do současnosti**. Plzeň, 2014. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta Ekonomická

Geologická encyklopedie, 2016. [online]. [citováno 30. 8. 2015]. Dostupné z www: http://www.geology.cz/aplikace/encyklopedie/term.pl?stredocesky_pluton

Geoportál ČÚZK, 2016. CO stabilního katastru Čech.jpg [online]. [citováno 10. 2. 2016]. Dostupné z www: [http://geoportal.cuzk.cz/\(S\(k54yk03yj3cxw10nlbvkdqdat\)\)/Default.aspx?mode=TextMeta&text=dSady_archiv&menu=29](http://geoportal.cuzk.cz/(S(k54yk03yj3cxw10nlbvkdqdat))/Default.aspx?mode=TextMeta&text=dSady_archiv&menu=29)

Geoportál Plzeňského kraje, 2016. [online]. [citováno 23. 3. 2016]. Dostupné z www: <http://geoportal.plzensky-kraj.cz/gs/webove-sluzby/>

Jízdní řády IDOS.CZ, 2016. [online]. [citováno 31. 3. 2016]. Dostupné z:
<http://jizdnirady.idnes.cz/autobusy/spojeni/?f=Plzeň%2c%2cCAN&t=Třemošná%2cZáluží&f c=200003&tc=200003&&source=history>

Mapy.cz, 2013. [online]. [citováno 30. 3. 2016]. Dostupné z www:
<https://mapy.cz/letecka?x=13.3697893&y=49.8131033&z=16&source=ward&id=11497>

Oficiální stránky města Třemošná, 2016. [online]. [citováno 30. 3. 2016]. Dostupné z www:
<http://www.tremosna.cz/mesto-tremosna/historie-a-soucasnost/>

RŮŽKOVÁ, Jiřina, ŠKRABAL, Josef, 2006. Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005. 1. vyd. Praha: Český statistický úřad. ISBN 80-250-1311-12. Dostupné z:
<http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>

ŠEFČÍKOVÁ, Kristýna. **Vývoj a přeměna sídla Křimice v suburbánní zónu města Plzně.** Plzeň, 2014. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta Pedagogická

Taxonomický klasifikační systém půd ČR, 2016. [online]. [citováno 20. 8. 2015]. Dostupné z www: <http://klasifikace.pedologie.czu.cz/index.php?action=showPudniKategorie>

8. Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Geomorfologické členění území sídla Záluží

Tabulka č. 2: Klimatická charakteristika oblasti MW11 podle Quitta

Tabulka č. 3: Počet obyvatel v sídle Záluží v letech 1900-2011

Tabulka č. 4: Srovnání vývoje počtu obyvatel sídla Záluží a ORP Třemošná v letech
1900-2011

Tabulka č. 5: Věková struktura obyvatel v roce 1900

Tabulka č. 6: Věková struktura obyvatelstva v roce 1910

Tabulka č. 7: Věková struktura obyvatelstva v roce 1921

Tabulka č. 8: Stav obyvatelstva v sídle Záluží v roce 1970

Tabulka č. 9: Věková struktura obyvatelstva v roce 1970

Tabulka č. 10: Národnostní struktura obyvatelstva v roce 1970

Tabulka č. 11: Ekonomická aktivita obyvatelstva v roce 1970

Tabulka č. 12: Stav obyvatelstva v sídle Záluží v roce 1980

Tabulka č. 13: Věková struktura obyvatelstva v roce 1980

Tabulka č. 14: Národnostní struktura obyvatelstva v roce 1980

Tabulka č. 15: Ekonomická aktivita obyvatelstva v roce 1980

Tabulka č. 16: Stav obyvatelstva v sídle Záluží v roce 1991

Tabulka č. 17: Věková struktura obyvatelstva v roce 1991

Tabulka č. 18: Národnostní struktura obyvatelstva v roce 1991

Tabulka č. 19: Ekonomická aktivita obyvatelstva v roce 1991

Tabulka č. 20: Stav obyvatelstva v sídle Záluží v roce 2001

Tabulka č. 21: Věková struktura obyvatelstva v roce 2001

Tabulka č. 22: Národnostní struktura obyvatelstva v roce 2001

Tabulka č. 23: Ekonomická aktivita obyvatelstva v roce 2001

Tabulka č. 24: Stav obyvatelstva v sídle Záluží v roce 2011

Tabulka č. 25: Věková struktura obyvatelstva v roce 2011

Tabulka č. 26: Ekonomická aktivita obyvatelstva v roce 2011

Tabulka č. 27: Národnostní struktura obyvatel v letech 1921-2001

Tabulka č. 28: Počet domů v sídle Záluží v letech 1900-2001

Tabulka č. 29: Srovnání vývoje počtu domů sídla Záluží a ORP Třemošná v letech
1900-2001

Tabulka č. 30: Počet domů v sídle Záluží v roce 1970

Tabulka č. 31: Počet domů v sídle Záluží v roce 1980

Tabulka č. 32: Počet domů v sídle Záluží v roce 1991

Tabulka č. 33: Počet bytů v sídle Záluží v roce 1970

Tabulka č. 34: Počet bytů v sídle Záluží v roce 1980

Tabulka č. 35: Počet bytů v sídle Záluží v roce 1991

Tabulka č. 36: Počet místností v trvale obydlených bytech v roce 1970

Tabulka č. 37: Počet místností v trvale obydlených bytech v roce 1980

Tabulka č. 38: Počet místností v trvale obydlených bytech v roce 1991

Tabulka č. 39: Plocha zastavěného území

9. Seznam grafů

Graf č. 1: Vývoj počtu obyvatel v sídle Záluží v letech 1900-2011

Graf č. 2: Index vývoje obyvatelstva v letech 1900-2011

Graf č. 3: Věková struktura obyvatel v roce 1900

Graf č. 4: Věková pyramida obyvatelstva v roce 1900

Graf č. 5: Podíl zaměstnaných osob v jednotlivých ekonomických sektorech v roce 1900

Graf č. 6: Věková struktura obyvatelstva v roce 1910

Graf č. 7: Věková pyramida obyvatelstva v roce 1910

Graf č. 8: Podíl zaměstnaných osob v jednotlivých ekonomických sektorech v roce 1910

Graf č. 9: Věková struktura obyvatelstva v roce 1921

Graf č. 10: Věková pyramida obyvatelstva v roce 1921

Graf č. 11: Podíl osob zaměstnaných v jednotlivých ekonomických sektorech v roce 1921

Graf č. 12: Věková struktura obyvatel v roce 1970

Graf č. 13: Věková pyramida obyvatelstva v roce 1970

Graf č. 14: Postavení v zaměstnání obyvatel podle ekonomické činnosti v roce 1970

Graf č. 15: Věková struktura obyvatel v roce 1980

Graf č. 16: Věková pyramida obyvatelstva v roce 1980

Graf č. 17: Postavení v zaměstnání obyvatel podle ekonomické činnosti v roce 1980

Graf č. 18: Věková struktura obyvatel v roce 1991

Graf č. 19: Věková pyramida obyvatelstva v roce 1991

Graf č. 20: Struktura ekonomicky aktivních osob v roce 1991

Graf č. 21: Věková struktura obyvatel v roce 2001

Graf č. 22: Věková pyramida obyvatelstva v roce 2001

Graf č. 23: Struktura ekonomicky aktivních osob v roce 2001

Graf č. 24: Věková struktura obyvatel v roce 2011

Graf č. 25: Vzdělanostní struktura obyvatelstva v roce 2011

Graf č. 36: Struktura ekonomicky aktivních osob v roce 2011

Graf č. 27: Struktura obyvatel z hlediska pohlaví v letech 1900-2011

Graf č. 28: Věková struktura obyvatel v letech 1900-2011

Graf č. 29: Vývoj počtu domů v sídle Záluží v letech 1900-2001

Graf č. 30: Index vývoje domů v letech 1900-2001

Graf č. 31: Počet domů v sídle Záluží v roce 1970

Graf č. 32: Počet domů v sídle Záluží v roce 1980

Graf č. 33: Počet bytů v sídle Záluží v roce 1970

Graf č. 34: Počet bytů v sídle Záluží v roce 1980

Graf č. 35: Počet místností v trvale obydlených bytech v roce 1970

Graf č. 36: Počet místností v trvale obydlených bytech v roce 1980

Graf č. 37: Počet místností v trvale obydlených bytech v roce 1991

10. Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Poloha sídla Záluží

Obrázek č. 2: Model katastrálního území sídla Záluží v roce 1837

Obrázek č. 3: Model osady sídla Záluží v roce 1837

Obrázek č. 4: Ortofotomapa Záluží z roku 1938

Obrázek č. 5: Model sídla Záluží v roce 1956

Obrázek č. 6: Model současného sídla Záluží

Obrázek č. 7: Urbanistická a funkční struktura budov a objektů v Záluží

11. Seznam příloh

Příloha č. 1: Budova bývalé Obecní školy v Záluží

Příloha č. 2: Kulturní dům v Záluží

Příloha č. 3: Hasičská zbrojnice v Záluží

Příloha č. 4: Autoservis Jaroslava Marka v Záluží

Příloha č. 5: Areál bývalého kravína

Příloha č. 6: Sportovní areál „V Luhu“

12. Přílohy

Příloha č. 1: Budova bývalé Obecní školy v Záluží

Zdroj: Ulč, 2016

Příloha č. 2: Kulturní dům v Záluží

Zdroj: Ulč, 2016

Příloha č. 3: Hasičská zbrojnice v Záluží

Zdroj: Ulč, 2016

Příloha č. 4: Autoservis pana Jaroslava Marka v Záluží

Zdroj: Ulč, 2016

Příloha č. 5: Areál bývalého kravína

Zdroj: Ulč, 2016

Příloha č. 6: Sportovní areál „V Luhu“

Zdroj: Ulč, 2016

Abstrakt:

ULČ, Pavel, 2016. **Vývoj sídla Záluží od konce 19. století do současnosti.** Bakalářská práce. Plzeň: Fakulta Ekonomická ZČU v Plzni, 77 s.

Klíčová slova: vesnice, sídlo Záluží, vývoj sídla Záluží, vývoj obyvatelstva

Tato bakalářská práce se zabývá vývojem sídla Záluží od konce 19. století do současnosti. Sídlo Záluží se nalézá v Plzeňském kraji v okrese Plzeň-sever. Hlavním cílem bakalářské práce je vystihnout vývoj počtu obyvatel, zhodnotit změny ve struktuře obyvatelstva v průběhu let, zhodnotit vývoj zástavby sídla Záluží a zhodnotit úroveň občanské vybavenosti sídla. Vývoj jak z hlediska demografického, tak z hlediska urbanistického je v práci znázorněn a vyhodnocen pomocí tabulek a grafů, jež jsou v práci následně popsány.

Abstract

ULČ, Pavel, 2016. **Development of the Settlement Záluží since the End 19th Century up to the Present.** Bachelor work. Pilsen: Faculty of Economics, University of West Bohemia in Pilsen, 77 p.

Keywords: village, settlement Záluží, development of the Settlement Záluží, development of population

This bachelor work relates the development of the Settlement Záluží since the End 19th century up to the Present. The settlement Záluží is situated in Pilsen region in Pilsen-North distrikt. Main goal of this work is analyze development of the population, on evaluation changes in population structure over the years, on evaluation housing development and facilities in settlement Záluží. This development and changes are represented by charts and graphs. These charts are subsequently described in my study.